

PORIN KAUPUNGILLE
Rakennusvalvonta

Asia: Lausuma maanpuolustukselle tärkeän TNT-tuotantolaitoksen
sijoittamislupahakemuksesta
Asianumero 2026-3919

MUISTUTTAJAT

Tämän lausuman ovat jättäneet liitteessä yksilöidyt lähialueen asukkaat, maanomistajat, vapaa-ajan asukkaat sekä Turvallinen Noormarkku ry. Muistuttajien tiedot on esitetty erillisessä luettelossa.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	4
1.1 Muistutuksen keskeiset perusteet	4
2. Hakemuksen puutteellinen tietopohja, ristiriidat ja salassapidon vaikutus asianosaisten oikeusturvaan	5
2.1 Vaikutusalueen ja etäisyystietojen epä johdonmukaisuus	7
3. Rakentamislain 46 b §:n 3 ja 11 kohdan mukainen sijoittamisen sopivuus	7
3.1 Asutus	9
3.2 Yleisessä käytössä olevat alueet ja virkistyskäyttö	9
3.3 Luonnon kannalta herkät alueet	10
3.4 Asetuksen 1101/2015 7 §:n mukaiset virkistys- ja ympäristövaikutukset	12
3.5 Yhteenveto	13
4. Vaikutukset maanomistajiin, kiinteistöihin ja alueen tulevaan maankäyttöön	13
4.1 Vaikutukset kiinteistöjen käyttöön ja kehittämismahdollisuuksiin	13
4.2 Poosjärven alueeseen kohdistuvat maankäyttövaikutukset	14
4.3 Vaikutukset Noormarkun tulevaan maankäyttöön	14
4.4 Vaikutukset virkistyskäyttöön ja alueen saavutettavuuteen	16
4.5 Vaikutukset tulevaan maankäyttöön ja laitoksen mahdolliseen laajentumiseen	18
4.6 Kemikaaliturvallisuuslain sijoituspaikkavaatimukset	18
5. Luonnonarvot	18
5.1 Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten arvioinnin olennaiset puutteet	19
5.2 Kalviikinkallion geologisesti arvokas alue	20
5.3 Poosjärvi	20
5.4 Lyhytkorsiräme ja avopolttoalueen välitön läheisyys	21
5.5 Natura-arvioinnin puuttuminen ja Natura-tarvearvioinnin puutteellinen tietopohja	22
6. Arkeologisten vaikutusten arvioinnin olennaiset puutteet	23
7. Vesitalous ja hulevedet	24
7.1 Hulevesien johtamisen epäselvyydet	25
7.2 Poosjärven valuma-alue ja Natura yhteys	26
7.2.1 Huomautus hulevesien purkusuunnista ja vaikutuksesta Poosjärveen	27
7.3 Natura-alueeseen kohdistuvat mahdolliset vaikutukset	27
7.4 Kontaminoitujen jätteiden käsittely, avopoltto ja sammutusvedet	28
7.4.1 Avopolttoa koskevien selvitysten puutteet	29
7.5 Vesitalous-, hulevesi- ja vesistövaikutusten puutteellinen arviointi	29
8. Rakentamislain 67 a §:n mukaisten lausuntojen epäselvyys	31
9. Hankkeen todellinen teollinen mittakaava	32
10. Maisemavaikutusten puutteellinen arviointi	34
11. Höyry-, savukaasu- ja ilmanlaatuvaikutusten puutteellinen arviointi	35
12. Kemikaalit, jätteet, sivuvirrat ja kontaminoituneet materiaalit	36
13. Oleumin käyttöä koskevien selvitysten puuttuminen hakemusaineistosta	37
14. Liikennevaikutukset ja kuljetusturvallisuus	38
15. Vaikutukset elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin	39
16. Pelastustoimen valmiudet ja turvallisuusvaikutusten arvioinnin puutteet	40
17. Hankkeen kokonaisvaikutusten arvioinnin puuttuminen	41

18. Johtopäätökset	42
19. Vaatimukset	44

1. Johdanto

Me allekirjoittaneet lähialueen asukkaat, maanomistajat, vapaa-ajan asukkaat sekä Turvallinen Noormarkku ry esitämme tämän muistutuksen Oy Forcit Ab:n Kalviikintielle suunniteltua TNT-tuotantolaitosta koskevasta sijoittamislupahakemuksesta (asianumero 2026-3919).

Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä suuronnettomuusvaarallinen tuotantolaitos, jonka vaikutukset ulottuvat tehdasalueen ulkopuolelle ja kohdistuvat muun muassa alueen maankäyttöön, virkistyskäyttöön, luonnonympäristöön, vesitalouteen, kiinteistöihin sekä lähialueen asukkaiden elinympäristöön.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty sellaisia riittäviä ja luotettavia selvityksiä, joiden perusteella rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täytyminen voitaisiin todeta. Hakemus sisältää puutteita, ristiriitoja ja arvioimatta jätettyjä vaikutuksia, minkä lisäksi merkittävä osa hankkeen keskeisistä tiedoista on salattu.

Käytettävissä olevan aineiston perusteella ei voida luotettavasti arvioida hankkeen vaikutuksia ympäröivään asutukseen, virkistyskäyttöön, luonnonarvoihin, vesitalouteen, maanomistajien oikeuksiin eikä alueen tulevaan maankäyttöön. Näillä perusteilla muistuttajat vastustavat sijoittamisluvan myöntämistä.

1.1 Muistutuksen keskeiset perusteet

Muistuttajien näkemyksen mukaan sijoittamislupahakemuksessa ei ole esitetty sellaisia riittäviä selvityksiä, joiden perusteella rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täytyminen voitaisiin luotettavasti arvioida. Muistutuksen keskeiset perusteet ovat seuraavat:

1. **Hakemuksen tietopohja on puutteellinen ja osin ristiriitainen.** Merkittävä osa hankkeen kannalta olennaisista tiedoista on salattu, eikä käytettävissä olevasta aineistosta muodostu johdonmukaista kokonaisuutta hankkeen vaikutuksista.
2. **Sijoituspajan soveltuvuutta ei ole osoitettu.** Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee asutusta, vapaa-ajan asutusta, virkistysalueita, luonnon kannalta herkkiä kohteita sekä Noormarkun taajaman tulevaan kehitykseen liittyviä alueita, joiden osalta vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi.
3. **Vaikutuksia maanomistajiin, kiinteistöihin ja tulevaan maankäyttöön on arvioitu puutteellisesti.** Hakemuksessa ei tarkastella riittävästi K-arvovyöhykkeisiin perustuvien suoja-alueiden sekä suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhykkeen vaikutuksia kiinteistöjen käyttöön, rakentamisedellytyksiin, kiinteistöjen kehittämismahdollisuuksiin, kaavoitukseen eikä alueen tulevaan maankäyttöön.
4. **Luonto-, Natura-, maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointi on puutteellinen.** Erityisesti Poosjärven Natura-alueen, Kalviikinkallion geologisesti arvokkaan alueen, vesiluonnon sekä virkistyskäytön näkökulmat jäävät osin selvittämättä.

5. **Vesitaloutta, hulevesiä ja valuma-aluevaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.** Vaikutuksia Poosjärveen, Natura-alueeseen, vesiluontotyyppeihin, alapuolisiin vesistöihin ja maanomistajiin ei voida käytettävissä olevan aineiston perusteella arvioida luotettavasti.
6. **Kemikaali-, turvallisuus- ja suuronnettomuusvaikutusten arviointi on puutteellinen.** Julkisessa aineistossa ei ole esitetty sellaisia seurauslaskelmia, vaikutusalueita tai riskimallinnuksia, joiden perusteella sijoituspaikan turvallisuutta voitaisiin arvioida suhteessa ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, vesistöihin ja luonnonarvoihin. Myöskään laitoksella käytettävien vaarallisten kemikaalien kokonaisuutta ja niiden yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä tavalla.
7. **Liikenne-, kuljetus-, melu-, värinä-, ilmanlaatu- ja pelastustoimivaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi.** Hankkeen vaikutuksista ympäristöön ja lähialueiden käyttäjiin jää olennaisia epävarmuuksia.
8. **Hankkeen kokonaisvaikutuksia ei ole tarkasteltu yhtenäisenä kokonaisuutena.** Vaikutusten arviointi on hajautettu useisiin erillisiin selvityksiin, eikä niiden perusteella voida muodostaa luotettavaa kokonaiskuvaa hankkeen ympäristö-, turvallisuus-, vesitalous- ja maankäyttövaikutuksista.

Edellä mainittuja perusteita käsitellään yksityiskohtaisemmin tämän muistutuksen seuraavissa luvuissa.

2. Hakemuksen puutteellinen tietopohja, ristiriidat ja salassapidon vaikutus asianosaisten oikeusturvaan

Sijoittamislupaharkinnan tulee perustua riittäviin, luotettaviin ja johdonmukaisiin selvityksiin. Tämä korostuu erityisesti, kun kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä valmistava suuronnettomuusvaarallinen tuotantolaitos, jonka vaikutukset ulottuvat varsinaista tehdasaluetta laajemmalle.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksen tietopohja on useilta osin puutteellinen eikä käytettävissä olevista asiakirjoista muodostu sellaista kokonaisuutta, jonka perusteella rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttyminen voitaisiin luotettavasti arvioida. Hakemuksessa vaikutuksia kuvataan monin paikoin yleisellä tasolla ilman tarkempia perusteluja tai selvityksiä.

Lisäksi merkittävä osa hankkeen keskeisistä tiedoista on jätetty asianosaisten ulottumattomiin salassapitosäännöksiin vedoten. Puolustusministeriön lausunnon mukaan salassa pidettäviä tietoja ovat muun muassa tuotantokapasiteetti, kemikaalien käyttömäärät ja kemikaaliluettelot, sivuvirtojen ja jätteiden määrät, prosessien tekniset kuvaukset, riskinarvioinnit sekä turvallisuusjärjestelyihin liittyvät tiedot. Kyse ei ole vähämerkityksisistä yksityiskohdista, vaan tiedoista, jotka liittyvät olennaisesti hankkeen mittakaavaan, ympäristövaikutuksiin ja turvallisuusvaikutuksiin.

Muistuttajat eivät kiistä sitä, että osa tiedoista voi olla lain nojalla salassa pidettäviä. Salassapito ei kuitenkaan poista viranomaisen velvollisuutta varmistua sijoittamisluvan edellytysten täyttymisestä eikä saa johtaa siihen, että asianosaisten mahdollisuus arvioida hankkeen vaikutuksia sekä käyttää kuulemis- ja muutoksenhakuoikeuttaan jää käytännössä näennäiseksi.

Rakentamislain 46 b § edellyttää muun muassa arviointia laitoksen soveltuvuudesta suhteessa asuinalueisiin, virkistysalueisiin, yleisessä käytössä oleviin alueisiin sekä luonnon kannalta herkkiin kohteisiin. Tällainen arviointi vaikeutuu olennaisesti, kun laitoksen tuotannon laajuus, kemikaalimäärät, jätevirrat ja riskinarviointien keskeiset lähtötiedot eivät ole asianosaisten arvioitavissa. Erityisen ongelmallista on, että hakemuksessa esitetään johtopäätöksiä hankkeen turvallisuudesta, vaikutuksista ja sijoittamisen soveltuvuudesta, vaikka näiden johtopäätösten taustalla olevat keskeiset tiedot eivät ole julkisesti arvioitavissa.

Hakemusasiakirjoissa esiintyy ristiriitoja ja epä johdonmukaisuuksia ympäröivää asutusta koskevissa etäisyystiedoissa. Etäisyyksiä ilmoitetaan eri asiakirjoissa vaihtelevista lähtöpisteistä, eikä aineistosta käy yksiselitteisesti ilmi, kuinka lähelle varsinaiset tuotanto-, varastointi- ja räjähteitä käsittelevät toiminnot sijoittuvat suhteessa vakituiseen asutukseen, vapaa-ajan asutukseen tai muihin herkkiin kohteisiin. Tämä vaikeuttaa hankkeen todellisten vaikutusten arviointia ja heikentää vaikutusarvioiden läpinäkyvyyttä.

Virkistyskäytön osalta alueen käyttöä kuvataan toisaalta vähäiseksi, vaikka hankkeen omissa selvityksissä tunnustetaan alueen käyttö marjastukseen, sienestykseen, metsästyksen, ulkoiluun, luontopolkuihin, latuverkostoihin ja muihin virkistyskohteisiin. Lisäksi maanvuokrasopimukseen sisältyvät suoja-alueisiin liittyvät käyttörajoitukset ovat vaikeasti sovitettavissa yhteen sen kanssa, että virkistyskäyttö säilyisi ennallaan.

Ristiriita ilmenee myös hankkeen mittakaavan ja vaikutusten arvioinnin välillä. Vaikka kyseessä on laajoja suoja-alueita, suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhyke sekä merkittäviä turvallisuusjärjestelyjä edellyttävä kemikaali- ja räjähdelaite, useita vaikutuksia, kuten maisema-, virkistys- ja maankäyttövaikutuksia, kuvataan vähäisiksi ilman riittäviä perusteluja tai havainnollistavia selvityksiä. Samoin hakemuksessa korostetaan alueen soveltuvuutta, vaikka Kalviikinkallion maakunnallisesti arvokas geologinen alue sijaitsee lähimmillään noin 20 metrin etäisyydellä hankealueesta ja hankkeen vaikutuspiirissä sijaitsevat myös Poosjärven Natura-alue sekä useita virkistyskäytössä olevia alueita.

Hakemuksessa annetaan lisäksi kuva, ettei hanke merkittävästi vaikuttaisi ympäröivään maankäyttöön, vaikka turvallisuusjärjestelyt perustuvat laajoihin suoja-alueisiin ja konsultointivyöhykkeeseen. Niiden vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, rakentamiseen ja alueen tulevaan kehittämiseen ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

Kokonaisuutena hakemusaineisto muodostuu useista erillisistä asiakirjoista, lausunnoista ja selvityksistä, joista ei muodostu yhtenäistä, johdonmukaista ja luotettavaa kokonaisuutta. Varsinaista sijoittamislupahakemusta ei ole esitetty julkisesti nähtävillä olevassa aineistossa, vaan asianosaisten arvioitavaksi on annettu pääasiassa hakijan laatimia liiteselvityksiä sekä viranomaislausuntoja. Tämän vuoksi jää epäselväksi, mihin hakijan varsinainen oikeudellinen ja tosiasiallinen arvio rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täyttymisestä perustuu.

Hakija ei ole esittänyt koottua arviointia siitä, millä perusteella rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten katsotaan täyttyvän. Tämän vuoksi asianosaisten on vaikea arvioida hakemuksen perusteita kokonaisuutena, kohdistaa muistutuksensa hankkeen kannalta keskeisiin kysymyksiin sekä arvioida johtopäätösten perusteltavuutta. Myös

lupaviranomaisen harkinnan ja myöhemmän muutoksenhaun kannalta jää epäselväksi, mihin selvityksiin ja arviointeihin sijoittamisedellytysten täyttymisen katsotaan perustuvan.

2.1 Vaikutusalueen ja etäisyystietojen epä johdonmukaisuus

Muistuttajat kiinnittävät huomiota siihen, että hankkeen sijaintia suhteessa Noormarkun taajamaan kuvataan eri asiakirjoissa epä johdonmukaisesti. Selvityksissä esitetään toisistaan poikkeavia etäisyyksiä, kuten noin 1,4 kilometriä, noin 2 kilometriä ja noin 2,5 kilometriä. Lisäksi joissakin asiakirjoissa viitataan noin 1,6 kilometrin levyiseen metsäalueeseen taajaman ja hankealueen välillä. Asiakirjoista ei kuitenkaan käy ilmi, mistä pisteistä etäisyydet on kulloinkin mitattu tai miksi tiedot poikkeavat toisistaan.

Etäisyystiedoilla on olennainen merkitys arvioitaessa hankkeen vaikutuksia asutukseen, virkistyskäyttöön, maisemaan, meluun, hajuhaittoihin sekä turvallisuuteen. Asiakirjoista ei muodostu yksiselitteistä kuvaa siitä, kuinka lähelle varsinaiset tuotanto-, varastointi- ja räjähteitä käsittelevät toiminnot sijoittuvat suhteessa ympäröivään asutukseen, vapaa-ajan asutukseen ja muihin herkkiin kohteisiin. Tämä vaikeuttaa hankkeen todellisten vaikutusten arviointia ja heikentää vaikutusarvioiden läpinäkyvyyttä.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että hankkeen laajuutta kuvaavat pinta-alatiedot vaihtelevat eri asiakirjoissa. Hankkeesta on eri yhteyksissä esitetty muun muassa noin 39, 50, 51 ja 53 hehtaarin laajuuksia sekä erillisiä tietoja aidatusta tuotantoalueesta, tehdasalueesta ja rakennettavasta alueesta. Asiakirjoista ei kaikilta osin käy ilmi, mitä aluetta kukin pinta-alatieto koskee tai miten eri luvut suhteutuvat toisiinsa.

Kun kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen kemikaali- ja räjähdelaite, hankkeen sijaintia, vaikutusaluetta ja laajuutta koskevien tietojen tulisi olla johdonmukaisia ja yksiselitteisiä. Esitetyt ristiriidat vaikeuttavat hankkeen todellisen mittakaavan ja vaikutusalueen hahmottamista sekä heikentävät hakemusaineiston läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta.

3. Rakentamislain 46 b §:n 3 ja 11 kohdan mukainen sijoittamisen sopivuus

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavan, käsittelevän tai varastoivan suuronnettomuusvaarallisen tuotantolaitoksen sijoittamisen tulee olla suuronnettomuuksien ehkäisemiseen sekä niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamiseen liittyen sopivaa siten, että tuotantolaitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden edellyttämän varoalueen etäisyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, virkistysalueista, luonnon kannalta erityisen herkistä alueista sekä mahdollisuuksien mukaan maanteiden ja rautateiden pääväylistä. Lisäksi rakentamislain 46 b § 3 kohdan mukaan rakennuspaikan tulee sijainniltaan mahdollistaa myös tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut, että nämä sijoittamislupaedellytykset täyttyisivät.

Kyseessä ei ole tavanomainen teollisuushanke, vaan vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos. Juuri tällaisia laitoksia varten lainsäätäjällä on säätänyt erityisen sijoittamista koskevan vaatimuksen, jonka tarkoituksena on

varmistaa, että mahdollisten onnettomuuksien vaikutukset ihmisiin, ympäristöön ja ympäröivään maankäyttöön jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole esitetty riittävää analyysiä siitä, miksi juuri nyt valittu sijoituspaikka täyttää tämän vaatimuksen paremmin kuin muut mahdolliset sijaintivaihtoehdot tai miksi alue voidaan katsoa soveltuvaksi ottaen huomioon sen ympäristö.

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee vakituista asutusta, vapaa-ajan asutusta sekä satojen kotien muodostama Noormarkun taajama. Lisäksi alueella on todettua virkistyskäyttöä, johon kuuluvat muun muassa ulkoilu, marjastus, sienestys, metsästys, luontopolut, latuverkostot sekä muut virkistyskäytössä olevat alueet. Nämä ovat juuri niitä kohteita, jotka lainsäätäjä on nimenomaisesti maininnut sijoittamisharkinnassa huomioon otettaviksi.

Hakijan omat selvitykset osoittavat myös, että hankkeen läheisyydessä sijaitsee luonnon kannalta merkittäviä kohteita. Luontoselvityksen mukaan maakunnallisesti arvokas Kalviikinkallion geologinen alue sijaitsee lähimmillään noin 20 metrin etäisyydellä hankealueesta. Lisäksi hankkeen vaikutuspiirissä sijaitsee Poosjärven Natura-alue sekä muita luonto- ja virkistysarvoja sisältäviä kohteita.

Muistuttajien käsityksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla sitä, miten suuronnettomuusvaarallisen TNT-tuotantolaitoksen sijoittaminen näin lähelle luonnon kannalta arvokkaita kohteita täyttää rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan vaatimukset.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että hankkeeseen liittyy laajoja suoja-alueita sekä suuronnettomuusvaarallisen laitoksen ympärille muodostuva konsultointivyöhyke. Jo näiden olemassaolo osoittaa, että laitoksen vaikutukset ulottuvat huomattavasti varsinaista tehdasaluetta laajemmalle. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida riittävän perusteellisesti sitä, miten nämä vaikutukset kohdistuvat ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, luonnon kannalta herkkiin alueisiin tai alueen tulevaan maankäyttöön.

Muistuttajat katsovat, että hakemus keskittyy pääasiassa kuvaamaan laitoksen teknisiä turvallisuusratkaisuja ja suoja-alueita, mutta jättää puutteellisesti arvioiduksi sen kysymyksen, jota rakentamislain 46 b §:n 3 ja 11 kohtat nimenomaisesti edellyttävät: onko juuri tämä sijaintipaikka ylipäättään sopiva tällaiselle suuronnettomuusvaaralliselle laitokselle.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan hankkeeseen liittyy oleumin (savuavan rikkihapon) käyttö TNT-tuotannossa (Kares 2026). Mikäli hankkeessa käytetään tai varastoidaan oleumia, sijoituspaikan soveltuvuutta ei voida arvioida yksinomaan räjähdysvaaroihin, suojaetäisyyksiin tai räjähteiden käsittelyyn liittyvien riskien perusteella. Arvioinnissa olisi tällöin otettava huomioon myös mahdollisiin kemikaalivuotoihin, happamiin päästöihin, rikkihapposumuun sekä muihin kemikaalionnettomuuksiin liittyvät vaikutukset asutukseen, virkistysalueisiin, vesistöihin ja luonnon kannalta herkkiin kohteisiin. Hakemusaineistosta ei kuitenkaan ilmene, miten tällaisia vaikutuksia on arvioitu osana rakentamislain 46 b §:n mukaista sijoituspaikan soveltuvuuden arviointia.

3.1 Asutus

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavat, käsittelevät tai varastoivat suuronnettomuusvaaralliset tuotantolaitokset sijoitetaan riittävän etäälle asutuksesta siten, että mahdollisten onnettomuuksien seuraukset ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle voidaan ehkäistä tai niiden vaikutuksia rajoittaa mahdollisimman tehokkaasti.

Asiakirjoissa esitetään useita eri etäisyystietoja ympäröivästä asutuksesta, eikä mittausperusteita ole avattu riittävän selkeästi. Tämän vuoksi hankkeen todellinen suhde ympäröivään asutukseen jää osittain epäselväksi.

Muistuttajien näkemyksen mukaan sijoittamislupaharkinnassa ei ole ratkaisevaa ainoastaan se, sijaitseeko asutusta suoja-alueiden ulkopuolella, vaan myös se, onko valittu sijaintipaikka kokonaisuutena arvioiden sellainen, että suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen asutuksen läheisyyteen on perusteltua.

Hakemuksessa ei ole esitetty riittävää analyysiä siitä, miksi juuri tämä sijaintipaikka on katsottu sopivaksi ottaen huomioon ympäröivä asutus. Asiakirjoissa ei myöskään arvioida riittävästi sitä, millaisia vaikutuksia hankkeella voi olla lähialueen asumiseen, asumisviihtyvyyteen, turvallisuuden kokemukseen tai alueen tulevaan asuinkäyttöön.

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että hankkeeseen liittyy laajoja suoja-alueita ja konsultointivyyöhyke. Näiden olemassaolo osoittaa, että laitoksen vaikutukset ulottuvat varsinaista tehdasaluetta laajemmalle. Samalla ne voivat vaikuttaa ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, rakentamiseen sekä alueen kehittämismahdollisuuksiin.

Muistuttajien joukossa on henkilöitä, jotka omistavat hankkeen vaikutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä ja rakennuspaikkoja. Hakemuksessa ei ole arvioitu riittävästi sitä, miten suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen vaikuttaa näiden kiinteistöjen käyttömahdollisuuksiin, rakentamisedellytyksiin tai kiinteistöjen arvoon.

Hakemuksessa ei myöskään tarkastella sitä, miten laitoksen sijoittaminen vaikuttaa alueen pitkän aikavälin kehitykseen. Noormarkun ympäristössä on olemassa sekä nykyistä asutusta että alueita, joihin on kohdistunut maankäytöllisiä kehittämistavoitteita. Suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen alueelle voi rajoittaa näitä mahdollisuuksia vuosikymmeniksi eteenpäin.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut, että rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan vaatimus asutuksen huomioon ottamisesta täyttyy. Hakemuksessa ei ole riittävästi arvioitu laitoksen vaikutuksia ympäröivään asutukseen eikä sitä, onko juuri tämä sijaintipaikka sopiva suuronnettomuusvaaralliselle TNT-tuotantolaitokselle asutuksen näkökulmasta.

3.2 Yleisessä käytössä olevat alueet ja virkistyskäyttö

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittamisen soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon asuinalueiden lisäksi myös yleisessä käytössä olevat alueet ja virkistysalueet.

Hakijan omien selvitysten mukaan hankealueen ympäristössä sijaitsee useita aktiivisesti käytettyjä virkistys- ja ulkoilualueita, kuten luontopolkuja, ulkoilureittejä, latuverkostoja ja näkötorni. Alueella harjoitetaan lisäksi marjastusta, sienestystä, metsästystä sekä muuta luonnossa liikkumista. Kyse ei siten ole virkistyskäytön kannalta merkityksettömästä alueesta, vaan laajasti paikallisten asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja muiden käyttäjien hyödyntämästä ympäristöstä.

Hakemuksessa vaikutuksia virkistyskäyttöön arvioidaan kuitenkin pääosin sen perusteella, jäävätkö alueet teknisesti aidatun tehdasalueen ulkopuolelle. Rakentamislain tarkoitus on kuitenkin laajempi. Merkitystä on myös sillä, miten suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos vaikuttaa alueiden käytettävyyteen, saavutettavuuteen, houkuttelevuuteen ja turvallisuuden kokemukseen.

Erityisen merkityksellistä on, että hankkeen toteuttamista varten laaditut maanvuokrasopimukset osoittavat turvallisuusjärjestelyjen ulottuvan huomattavasti varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle. Sopimuksissa Forcille on annettu oikeuksia valvoa alueiden käyttöä, rajoittaa toimintaa turvallisuussyistä, keskeyttää esimerkiksi metsästystä sekä poistaa henkilöitä alueelta. Nämä järjestelyt ovat vaikeasti sovitettavissa yhteen hakemuksessa esitetyn väitteen kanssa, jonka mukaan ympäröivien alueiden käyttö säilyisi olennaisesti ennallaan.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että Haapakarintie toimii alueella sijaitsevien vapaa-ajan kiinteistöjen käytännössä ainoana kulkuyhteytenä. Tien käyttäjinä on seitsemän vapaa-ajan kiinteistöä. Hakemuksessa ei arvioida, voivatko laitoksen suoja-alueet, turvallisuusjärjestelyt, häiriötilanteet tai mahdolliset onnettomuustilanteet vaikuttaa tien käyttöön tai alueelta poistumiseen.

Erityisen epäselväksi jää, miten alueelta poistuminen järjestetään tilanteissa, joissa liikkumista joudutaan turvallisuussyistä rajoittamaan. Haapakarintietä käyttävien kiinteistöjen ainoa poistumissuunta kulkee Kalviikintien kautta, ja poistumisreitti sijoittuu lähimmillään noin 300 metrin etäisyydelle suuronnettomuusvaarallisen laitoksen alueesta. Hakemuksessa ei ole arvioitu, millainen merkitys tällä on alueen käyttäjien turvallisuuden, pelastustoiminnan tai kiinteistöjen käytettävyyden kannalta.

3.3 Luonnon kannalta herkät alueet

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdassa edellytetään nimenomaisesti, että suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittamisen soveltuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon luonnon kannalta erityisen herkät alueet. Tämä vaatimus on erityisen merkityksellinen käsiteltävänä olevassa asiassa, koska hankealueen läheisyydessä sijaitsee useita luonnonarvoiltaan merkittäviä kohteita.

Hakijan omien selvitysten mukaan hankealueen koillispuolella sijaitsee maakunnallisesti arvokas Kalviikinkallion geologinen alue, joka sijaitsee lähimmillään noin 20 metrin etäisyydellä hankealueesta. Kyseessä ei ole tavanomainen metsätalousalue, vaan maakunnallisesti tunnustettu geologinen kohde, joka on osoitettu myös maakuntakaavassa geologisesti arvokkaana alueena.

Muistuttajien näkemyksen mukaan näin vähäinen etäisyys suuronnettomuusvaarallisen TNT-tuotantolaitoksen ja maakunnallisesti arvokkaan geologisen kohteen välillä edellyttäisi huomattavasti perusteellisempaa arviointia kuin mitä hakemuksessa on esitetty. Hakemuksesta ei ilmene, millä perusteella on katsottu, ettei laitoksen rakentamisella, toiminnalla, liikenteellä, maanrakennustöillä, mahdollisilla onnettomuustilanteilla tai muilla hankkeen vaikutuksilla olisi merkitystä alueen geologisten arvojen säilymiselle.

Lisäksi hankkeen vaikutuspiirissä sijaitsee Poosjärven Natura-alue, jonka läheisyyttä hakemuksessa käsitellään niukasti suhteessa hankkeen laatuun ja mittakaavaan. Vaikka hankkeesta ei ole tehty Natura-arviointia, ei tämä poista velvollisuutta tarkastella sitä, miten suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen suhteutuu luonnon kannalta herkkiin kohteisiin sijoittamislupaharkinnassa.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että alueella toteutettujen maanrakennus- ja kaivutöiden jälkeen hankealueelta on havaittu johdettavan metsäojia pitkin sameita ja kiintoainespitoisilta vaikuttavista valumavesistä kohti Poosjärven suuntaa. Hakemuksessa ei arvioida, millaisia vaikutuksia työnaikaisilla kuivatus- ja hulevesijärjestelyillä voi olla Natura-alueen vesitalouteen, veden laatuun tai suojeluperusteisiin eikä sitä, kuinka tehokkaasti mahdolliset valumavedet estetään pääsemästä Natura-alueen suuntaan.

Poosjärven merkitys ei rajoitu Natura-statukseen. Alueella on myös huomattavia virkistys-, maisema- ja luontoarvoja. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida riittävällä tavalla sitä, miten laitoksen toiminta, hulevesijärjestelyt, mahdolliset poikkeustilanteet tai muut hankkeeseen liittyvät vaikutukset voivat kohdistua alueen luonnonympäristöön.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että hakemuksessa ei arvioida avopoltosta aiheutuvien päästöjen mahdollisia vaikutuksia maaperään, pinta- ja pohjavesiin eikä luonnon kannalta herkkiin kohteisiin. Avopoltossa syntyvät hiukkaset ja muut epäpuhtaudet voivat laskeutua ympäröivään maastoon ja kulkeutua edelleen sade- ja sulamisvesien mukana maaperään, ojiin ja vesistöihin. Hakemuksessa ei kuitenkaan tarkastella avopoltton päästöjen laskeumaa, niiden kulkeutumista ympäristössä eikä sitä, voivatko päästöt pitkällä aikavälillä vaikuttaa Poosjärven Natura-alueeseen, alueen vesitalouteen tai muihin luonnon kannalta herkkiin kohteisiin. Kun otetaan huomioon hankkeen luonne sekä kontaminoituneiden materiaalien käsittelyyn liittyvä avopoltto, vaikutusten arviointia ei voida tältäkin osin pitää riittävänä.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että hanketta arvioidaan ilman ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Tämän vuoksi juuri sijoittamislupavaiheessa tehtävän tarkastelun merkitys korostuu. Kun hankkeen ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu YVA-menettelyssä eikä Natura-arviointia ole laadittu, tulee luonnon kannalta herkkien alueiden huomioon ottamisen olla sijoittamislupaharkinnassa erityisen huolellista.

Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä kattavaa arviota siitä, miksi juuri tämä sijaintipaikka on luonnon kannalta herkkien alueiden näkökulmasta soveltuva suuronnettomuusvaaralliselle TNT-tuotantolaitokselle. Arviointi keskittyy pääosin toteamaan vaikutukset vähäisiksi ilman yksityiskohtaista tarkastelua siitä, miten johtopäätökseen on päädytty.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös kemikaaliturvallisuuslain 18 §:ään, jonka mukaan tuotantolaitos on sijoitettava riittävän etäälle luonnon kannalta erityisen tärkeistä ja herkistä

alueista, muista ympäristönsuojelun kannalta tärkeistä kohteista sekä virkistysalueista siten, ettei ennalta mahdollisiksi arvioitavista räjähdyksistä, tulipaloista tai kemikaalipäästöistä aiheudu ympäristövahinkojen vaaraa näissä kohteissa. Hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä, joiden perusteella voitaisiin arvioida tämän vaatimuksen täyttymistä suhteessa Poosjärven Natura-alueeseen, vesistöihin, virkistysalueisiin ja muihin herkkiin luontokohteisiin.

3.4 Asetuksen 1101/2015 7 §:n mukaiset virkistys- ja ympäristövaikutukset

Valtioneuvoston räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun asetuksen (1101/2015) 7 §:n mukaan tuotantolaitos on sijoitettava sitä ympäröiviin luontokohteisiin ja virkistysalueisiin nähden siten, ettei mahdollisen onnettomuuden seurauksena voi aiheutua Natura-alueiden tai muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisten alueiden suojelutavoitteita vaarantavaa vahinkoa eikä virkistyskäyttöön tarkoitettujen maa- tai vesialueiden käyttömahdollisuuksien huomattavaa heikkenemistä.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole riittävästi arvioitu näiden vaatimusten täyttymistä. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat Poosjärvi, Poosjärven Natura-alue, useat virkistyskäytössä olevat maa-alueet sekä ulkoilu-, luonto- ja virkistyskohteet. Asiakirjojen mukaan alueella sijaitsee muun muassa luontopolku, Kalviikinkallion näkötorni, metsästysseuran käytössä olevia rakenteita sekä Torpankorven latu. Lisäksi aluetta käytetään ulkoiluun, luonnon tarkkailuun, marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen sekä muuhun omatoimiseen virkistyskäyttöön.

Hakemuksessa ei kuitenkaan tarkastella riittävästi sitä, miten mahdolliset poikkeustilanteet, tulipalot, kemikaalivuodot, sammutusvedet, räjähdysonnettomuudet tai muut ympäristöön kohdistuvat häiriötilanteet voisivat vaikuttaa Poosjärven vesistöön, Natura-alueeseen, virkistyskäyttöön tai alueen luonnonarvoihin. Arvioimatta jää myös se, millaisia vaikutuksia tällaisilla tilanteilla voisi olla alueen käyttöön virkistysympäristönä sekä ympäristön koettuun turvallisuuteen.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että hankkeen vaikutusalueella sijaitsee yksityisiä talousvesikaivoja. Hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä siitä, miten mahdolliset kemikaali-, sammutusvesi- tai muut onnettomuspäästöt voisivat vaikuttaa pohjaveteen, orsiveteen, kaivovesiin tai muihin paikallisiin vesivaroihin. Tämä korostuu erityisesti tilanteessa, jossa hankealueen pohja- ja orsivesiolosuhteita ei ole selvitetty kattavasti ja alueella on esitetty havaintoja veden esiintymisestä lähellä maanpintaa.

Muistuttajien näkemyksen mukaan asetuksen 1101/2015 7 §:n mukainen tarkastelu ei voi rajoittua pelkästään räjähdysten suojaetäisyyksiin tai henkilöturvallisuuteen. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa myös luonnonarvojen, vesistöjen ja virkistyskäytön suojaaminen mahdollisten onnettomuuksien seurauksilta. Hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä siitä, ettei hankkeesta voisi aiheutua Natura-alueiden suojelutavoitteita vaarantavaa vahinkoa tai virkistyskäyttöön tarkoitettujen maa- ja vesialueiden käyttömahdollisuuksien huomattavaa heikkenemistä.

Tämän vuoksi muistuttajat katsovat, ettei asetuksen 1101/2015 7 §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä ole hakemuksessa osoitettu riittävällä tavalla.

3.5 Yhteenveto

Edellä esitetyn perusteella hankkeen vaikutusalueella sijaitsee rakentamislain 46 b § 11 kohdassa tarkoitettuja asuinalueita, virkistysalueita, yleisessä käytössä olevia alueita sekä luonnon kannalta herkkiä kohteita. Lisäksi hankkeeseen liittyvät suoja-alueet, K-arvovyöhykkeet, konsultointivyöhyke ja muut turvallisuusjärjestelyt voivat vaikuttaa ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, alueen tulevaan maankäyttöön, rakentamismahdollisuuksiin ja kehittämiseen.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole esitetty riittävää kokonaisarviointia siitä, miksi juuri valittu sijoituspaikka on näihin kohteisiin nähden soveltuva. Puutteita liittyy muun muassa ympäröivän asutuksen, suoja-alueiden vaikutusten, virkistyskäytön, luonnonarvojen, liikennevaikutusten, kuljetusturvallisuuden sekä alueen tulevaan maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointiin.

Hakemuksessa ei myöskään ole osoitettu riittävällä tavalla, että suoja-alueiden, konsultointivyöhykkeen ja muiden turvallisuusjärjestelyjen vaikutuksia ympäröiviin kiinteistöihin, rakennuspaikkoihin ja alueen tulevaan kehittämiseen olisi arvioitu kattavasti.

Näin ollen muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä, eikä sijoituspaikan soveltuvuutta voida käytettävissä olevan aineiston perusteella luotettavasti arvioida.

4. Vaikutukset maanomistajiin, kiinteistöihin ja alueen tulevaan maankäyttöön

Rakentamislain 46 b §:n mukaan sijoittamislupaa ei voida myöntää, jos siitä aiheutuu maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa tai jos rakentaminen vaikeuttaa vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla hankkeen vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, arvoon, kehittämismahdollisuuksiin, rakentamisedellytyksiin eikä alueen tulevaan maankäyttöön. Arvioimatta jäävät erityisesti suoja-alueiden, K-arvovyöhykkeiden, konsultointivyöhykkeen sekä muiden hankkeeseen liittyvien turvallisuusrajoitteiden käytännön vaikutukset kiinteistöjen nykyiseen ja tulevaan käyttöön sekä alueen pitkän aikavälin kehittämismahdollisuuksiin.

4.1 Vaikutukset kiinteistöjen käyttöön ja kehittämismahdollisuuksiin

Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida riittävästi, mitä vaikutuksia K-arvovyöhykkeisiin perustuvilla suoja-alueilla, suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhykkeellä sekä niihin liittyvillä turvallisuusrajoituksilla on ympäröivien kiinteistöjen omistajille, kiinteistöjen käyttöön, rakentamisedellytyksiin, kiinteistöjen arvoon sekä alueen tulevaan kehittämiseen. Hakemuksessa jää arvioimatta myös se, voivatko suoja-alueet, maankäyttörajoitukset ja suuronnettomuusvaarallisen laitoksen läheisyys vaikeuttaa kiinteistöjen myyntiä, alentaa niiden markkina-arvoa tai rajoittaa niiden tulevaa käyttöä ja kehittämistä.

Vaikka suoja-alueet ja konsultointivyöhyke eivät automaattisesti estä kaikkea rakentamista, ne voivat vaikuttaa tuleviin rakennushankkeisiin, rakennuslupien myöntämiseen, käyttötarkoitusten muutoksiin, kaavoitukseen, viranomaislausuntojen tarpeeseen, turvallisuusselvityksiin sekä kiinteistöjen tosiasiallisiin käyttö- ja kehittämismahdollisuuksiin.

Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida näiden vaikutusten laajuutta eikä sitä, miten ne kohdistuvat alueen nykyisiin ja tuleviin maanomistajiin.

E erityisen merkityksellistä on, että haitta ei rajoitu nykyiseen käyttöön. Kiinteistön omistamiseen kuuluu oikeus käyttää, kehittää ja rakentaa kiinteistöä myös tulevaisuudessa. Mikäli suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen käytännössä vaikeuttaa rakennuslupien saamista, uusien rakennuspaikkojen muodostamista, käyttötarkoitusten muutoksia tai muuta kiinteistöjen kehittämistä, kyseessä on vaikutus, joka tulee arvioida jo sijoittamislupavaiheessa.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole osoitettu, etteivät hankkeeseen liittyvät suoja-alueet, konsultointivyöhyke ja muut turvallisuusrajoitteet aiheuttaisi ympäröiville kiinteistöille rakentamislain 46 b §ä tarkoitettua kohtuutonta haittaa tai kohtuutonta rajoitusta. Tämän vuoksi sijoituspaikan vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen käyttöön ja kehittämismahdollisuuksiin ei voida pitää riittävästi selvitettyinä.

4.2 Poosjärven alueeseen kohdistuvat maankäyttövaikutukset

Poosjärven ympäristön osalta vaikutusten arviointi on erityisen puutteellinen. Hakemusaineistossa esitetyistä suoja-aluekartoista ilmenee, että Poosjärven ranta-alueilla sijaitsee jo nykyisellään vakituisia asuntoja, vapaa-ajan asuntoja sekä muita rakennettuja kiinteistöjä. Alueella on siten muodostunut asutukseen ja vapaa-ajan käyttöön perustuva rakenne, jonka kehitys ei välttämättä ole päättynyt. Lisäksi alueella on rakentamiseen soveltuvia kiinteistöjä ja rakennuspaikkoja, joiden tulevaa käyttöä tai kehittämistä hakemuksessa ei ole arvioitu.

Hakemuksessa tarkastellaan Poosjärven ranta-asemakaavaa lähinnä toteamalla kaavan olemassaolo ja vapaa-ajan kiinteistöjen etäisyydet. Arvioimatta jää, miten K22-, K30- ja K60-vyöhykkeet, suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhyke sekä laitoksen toimintaan liittyvät turvallisuusrajoitteet vaikuttavat rantarakentamisen kehittämiseen, käyttötarkoitusten muutoksiin tai vapaa-ajan kiinteistöjen mahdolliseen muuttamiseen vakituisiksi asunnoiksi. Pelkkä nykyisten etäisyyksien luettelo ei täytä vaikutusarvioinnin vaatimuksia.

4.3 Vaikutukset Noormarkun tulevaan maankäyttöön

Hakemuksen *Ympäristövaikutukset – yhdyskuntarakenne ja maankäyttö* -selvitys antaa vaikutelman, että hankkeen vaikutuksia olisi arvioitu sekä nykyiseen että tulevaan maankäyttöön. Käytännössä tarkastelu kuitenkin painottuu lähes yksinomaan nykytilanteeseen. Selvityksessä kuvataan nykyisiä kaavoja, rakennuskantaa ja kiinteistöjä, mutta vaikutuksia tulevaan maankäyttöön, kaavamutoksiin, rakennuslupien edellytyksiin, käyttötarkoitusten muutoksiin tai alueen kehittämismahdollisuuksiin ei arvioida riittävällä tavalla.

Hakemuksessa esitetään K15-, K22-, K30- ja K60-vyöhykkeet sekä niihin liittyvät rajoitukset, mutta arviointi rajoittuu pääosin siihen, ettei nykyinen kaavatilanne ole ristiriidassa vyöhykkeiden kanssa. Sijoittamislupaharkinnassa olennaista on kuitenkin myös se, miten suuronnettomuusvaarallisen laitoksen suoja-alueet, konsultointivyöhyke sekä niihin liittyvät turvallisuusrajoitukset vaikuttavat alueen tulevaan suunnitteluun, rakentamiseen ja kehittämiseen.

Hakemuksessa todetaan, että suunnitellun tehtaan ja varastojen vaatimat suojaetäisyydet täytyvät. Käytettävissä olevasta aineistosta ei kuitenkaan ilmene, millä räjähdemäärillä suojaetäisyydet on laskettu eikä sitä, täyttävätkö varasto- ja tuotantorakennukset keskinäiset suojaetäisyysvaatimukset siten, että räjähdemäärät voidaan käsitellä erillisinä. Asianosaisten ei siten ole mahdollista arvioida, perustuuko suojaetäisyyksien tarkastelu oikeisiin lähtötietoihin tai ovatko esitetyt suojaetäisyydet laskennallisesti perusteltuja.

Vaikka suojaetäisyyslaskelmat oletettaisiin oikeiksi ja laskennalliset vähimmäisetäisyydet täytyisivät nykyisen rakennuskannan osalta, tämä osoittaa korkeintaan sen, ettei suojaetäisyyksiä koskevia vähimmäisvaatimuksia ylitetä nykytilanteessa. Se ei kuitenkaan osoita, ettei hankkeesta aiheutuisi rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, rakentamismahdollisuuksiin, kaavoitukseen tai alueen tulevaan kehittämiseen.

Rakentamislain 46 b §:n 3 kohdan mukaan rakennuspaikan tulee sijainniltaan mahdollistaa myös tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet. Tämän arviointi ei voi perustua pelkästään siihen, että suojaetäisyydet mahtuvat nykytilanteessa kartalle. Olennaista on myös se, millaisia vaikutuksia tuotannon edellyttämällä varoalueilla, K-arvovyöhykkeisiin perustuvilla suoja-alueilla ja suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhykkeellä on ympäröivään maankäyttöön, kiinteistöjen käyttöön, rakentamismahdollisuuksiin, virkistysalueisiin ja alueen pitkän aikavälin kehitykseen.

Hakijan oma aineisto osoittaa, että vaikutuksia syntyy. Hakemuksessa todetaan, että tuotantolaitos rajoittaa maankäyttöä tehdasalueella ympäröivällä suoja-alueella sekä K-arvolaskentoihin perustuvilla vyöhykkeillä. Lisäksi K22-vyöhykkeellä sijaitsevien kiinteistöjen omistajien kanssa on tehty maankäyttöä rajoittavia sopimuksia. Nämä seikat osoittavat, että hankkeen vaikutukset ulottuvat varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle. Yksityisoikeudelliset sopimukset eivät kuitenkaan korvaa viranomaisen velvollisuutta arvioida hankkeen vaikutuksia maanomistajien oikeuksiin ja alueen tulevaan kehittämiseen.

Myös Tukesin konsultointivyöhykkeen vaikutuksia on arvioitu puutteellisesti. Konsultointivyöhykkeen tarkoituksena on varmistaa, että laitoksen läheisyydessä tapahtuvaa maankäyttöä arvioidaan turvallisuuskulmasta erityisen huolellisesti. Tämä voi vaikuttaa rakennuslupiin, käyttötarkoitusten muutoksiin, kaavoitukseen ja muihin maankäyttöratkaisuihin myös silloin, kun rakentaminen ei kokonaan esty.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota siihen, että hankkeen vaikutusalueella sijaitsee vakituista asutusta, vapaa-ajan asutusta, rakentamiseen soveltuvia kiinteistöjä, virkistysalueita sekä alueita, joiden tulevaa maankäyttöä ei ole vielä ratkaistu. Vaikutuksia ei voida arvioida yksinomaan nykyisen rakennuskannan perusteella.

Noormarkun osayleiskaavassa hankealueen etelä- ja lounaispuolelle on osoitettu laaja selvitysalue, jonka käyttötarkoitus ratkaistaan myöhemmässä suunnittelussa. Kaavaselostuksen mukaan alue on tarkoitettu tulevaisuuden maankäyttötarpeisiin varautumiseen ja alueen kehittämismahdollisuuksien säilyttämiseen. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida, miten hankkeen suoja-alueet, konsultointivyöhyke tai suuronnettomuusvaarallisen laitoksen läheisyys vaikuttavat näiden alueiden tulevaan käyttöön, yhdyskuntarakenteen kehittämiseen tai mahdolliseen asumiseen.

Noormarkun osayleiskaavan maisemaselvityksessä (Varsinais-suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013) on lisäksi tunnistettu useita rakentamiseen hyvin soveltuvia sekä tietyin edellytyksin rakentamiseen soveltuvia alueita taajaman läheisyydessä. Selvityksen tarkoituksena on ollut tukea alueen pitkän aikavälin maankäytön suunnittelua ja kehittämistä. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida, miten suuronnettomuusvaarallisen laitoksen suoja-alueet, konsultointivyöhyke tai muut turvallisuusrajoitteet vaikuttaisivat näiden alueiden tuleviin käyttömahdollisuuksiin tai niiden kehittämiseen.

Erityisen merkityksellistä on, että Noormarkun taajaman ja Poosjärven välinen etäisyys on vain noin kolme kilometriä. Alueen tulevaa maankäyttöä ei voida tarkastella erillään laitoksen vaikutusalueesta. Hakemuksessa ei myöskään arvioida vaikutuksia Ollilan alueen tai muiden aiemmissa suunnitteluratkaisuissa tarkasteltujen kehittämisalueiden tuleviin käyttömahdollisuuksiin.

Muistuttajat kiinnittävät lisäksi huomiota siihen, että suuronnettomuusvaarallisten laitosten maankäyttövaikutuksia arvioidaan muualla Suomessa huomattavasti laajemmin. Esimerkiksi Porvoon Kilpilahden alueella tarkastellaan myös väestön kasvua, asumisen laajentumista ja alueiden tulevaa kehittämistä (Gaia Consulting Oy 2024). Nyt käsiteltävässä hankkeessa vastaavaa tarkastelua ei ole tehty Noormarkun osayleiskaavan selvitysalueiden, Poosjärven ympäristön rakentamattomien rakennuspaikkojen tai muiden tulevien maankäyttöratkaisujen osalta.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole osoitettu, että hankkeen edellyttämät suoja-alueet, K-arvovyöhykkeet ja konsultointivyöhyke voitaisiin sovittaa yhteen alueen nykyisen ja tulevan maankäytön kanssa siten kuin rakentamislain 46 b § edellyttää.

4.4 Vaikutukset virkistyskäyttöön ja alueen saavutettavuuteen

Hakemuksessa todetaan, ettei hanke rajoita hankealueen ulkopuolisten alueiden metsätalouskäyttöä ja että metsästys- ja virkistyskäyttö aidatun alueen ulkopuolella säilyy ennallaan. Tämä ei kuitenkaan vastaa olennaiseen kysymykseen hankkeen vaikutuksista alueen tulevaan maankäyttöön ja käyttöedellytyksiin. Metsätalouden jatkuminen ei osoita, ettei hanke rajoittaisi asumista, vapaa-ajan asumista, rakennuspaikkojen hyödyntämistä, virkistyskäyttöä, palveluja tai alueen yhdyskuntarakenteellista kehittämistä. Samoin se, että virkistyskäyttöä ei muodollisesti kielletä, ei tarkoita, etteivät suuronnettomuusvaarallisen laitoksen läheisyys, turvallisuusvyöhykkeet, valvonta, liikenne, melu, avopoltto, mahdolliset poikkeustilanteet, teolliset rakenteet, maisemavaikutukset ja alueen muuttunut luonne vaikuttaisi olennaisesti siihen, koetaanko alue edelleen turvallisesti, miellyttäväksi ja tarkoituksenmukaiseksi virkistysympäristöksi.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida, miten suuronnettomuusvaarallisen TNT-tuotantolaitoksen sijoittuminen Noormarkkuun voi vaikuttaa alueen vetovoimaan, kiinteistöjen kysyntään, markkina-arvoon tai alueen imagoon asuin-, vapaa-ajan asumis- ja matkailuympäristönä. Vaikutukset voivat ulottua huomattavasti varsinaista tehdasaluetta laajemmalle, minkä vuoksi niiden arviointi olisi tullut tehdä osana sijoituspaikan soveltuvuuden kokonaisarviointia.

Liikennejärjestelyjen osalta hakemuksessa kuvataan Kalviikintien sulkemista, korvaavia tieyhteyksiä, uusia liittymiä ja tieverkon muutoksia. Nämä osoittavat, että hanke muuttaa alueen käyttöä ja saavutettavuutta konkreettisesti. Kyse ei ole vain aidatun tehdasalueen

sisäisestä toiminnasta, vaan hankkeesta, joka muuttaa alueen kulkuyhteyksiä, liikennejärjestelyjä ja ympäröivien kiinteistöjen käyttöolosuhteita. Lisäksi selvityksessä ei arvioida 110 kV maakaapeloinnin aiheuttamia rakentamisrajoituksia, vaikka dokumentti itse toteaa, että maakaapelointi rajoittaa teiden ja rakennusten sijoittamista kyseisellä alueella. Tämä on olennainen maankäyttövaikutus, joka olisi tullut arvioida.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet korostavat terveellisen ja turvallisen elinympäristön turvaamista sekä sitä, että suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Hakemuksessa viitataan näihin tavoitteisiin ja todetaan hankkeen liittyvän erityisesti terveellisen ja turvallisen elinympäristön tavoitekokonaisuuteen. Muistuttajien näkemyksen mukaan tämä viittaus ei tue hakemusta, vaan korostaa sijoituspaikan soveltuvuuteen liittyviä puutteita. Tavoitteiden tarkoituksena ei ole ainoastaan riskien tekninen hallinta, vaan myös ennakoiva maankäytön suunnittelu ja vaikutuksille herkkien toimintojen suojaaminen.

Hakemuksessa on tunnistettu, että lähin vakituinen asuinrakennus sijaitsee noin kilometrin ja lähin vapaa-ajan asuinrakennus on 950 metrin etäisyydellä hankealueesta. Lisäksi Noormarkun taajama, Poosjärven ranta-alueet, virkistyskäytössä olevat alueet sekä luonnon kannalta herkit kohteet sijaitsevat hankkeen vaikutuspiirissä. Näissä olosuhteissa ei voida pitää riittävänä, että hakija toteaa suojaetäisyyksien teknisesti täyttyvän tai että riskejä hallitaan myöhemmissä lupa- ja turvallisuusmenettelyissä. Maanpuolustuksellinen tarkoitus ei yksin osoita, että juuri tämä sijoituspaikka olisi soveltuva tai että ympäröivään asutukseen, virkistyskäyttöön, luonnonarvoihin ja tulevaan maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset voitaisiin arvioida tavanomaista suppeammin.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa on keskitytty tarkastelemaan lähinnä sitä, täyttävätkö suojaetäisyydet tekniset vähimmäisvaatimukset nykytilanteessa. Sen sijaan arvioimatta on jäänyt kysymys siitä, millaisia tosiasiallisia vaikutuksia laitoksella on ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, kehittämiseen, tuleviin rakentamismahdollisuuksiin, kaavoitukseen, selvitysalueisiin, ranta-asemakaavan tuleviin muutoksiin, konsultointivyohtyöhykkeen vaikutuksiin, liikennejärjestelyihin, maakaapeloinnin rajoituksiin sekä siihen, aiheutuuko hankkeesta maanomistajille tai naapurikiinteistöille rakentamislain tarkoittamaa kohtuutonta haittaa.

Koska hakemuksessa ei ole arvioitu riittävästi hankkeen vaikutuksia tulevaan maankäyttöön, kaavojen muutostarpeisiin, rakennuslupien edellytyksiin, selvitysalueiden kehittämiseen, ranta-asemakaavan tuleviin muutoksiin, konsultointivyohtyöhykkeen käytännön vaikutuksiin eikä kiinteistöjen käyttö- ja kehittämismahdollisuuksiin, arviointi on olennaisesti puutteellinen. Hakija ei ole esittänyt sellaista selvitystä, jonka perusteella rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä voitaisiin luotettavasti arvioida, eikä käytettävissä oleva aineisto täytä hallintolain 31 §:n mukaista asian riittävän ja asianmukaisen selvittämisen vaatimusta.

Kun otetaan huomioon laitoksen suuronnettomuusluonne, siihen liittyvät suoja-alueet ja konsultointivyohtyöhyke, ympäröivien kiinteistöjen käyttöön ja kehittämiseen kohdistuvat epävarmuudet sekä alueen tulevaan maankäyttöön liittyvät arvioimattomat vaikutukset, muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole riittävällä tavalla arvioitu hankkeen vaikutuksia elinympäristön laatuun, maanomistajien oikeuksiin, ympäröivään maankäyttöön, rakennettuun ympäristöön, maisemaan eikä tuotannon edellyttämien suoja- ja varoalueiden

tosiasialliseen toteuttamiskelpoisuuteen. Hakija ei siten ole osoittanut, että rakentamislain 46 b §:n 1, 3, 5, 7, 9 ja 11 kohdissa säädetyt sijoittamisedellytykset täyttyvät.

Hakijan esittämä vaikutusarviointi perustuu pääosin nykyiseen rakennuskantaan ja teknisten suojaetäisyyksien tarkasteluun. Sen sijaan arvioimatta jäävät vaikutukset tulevaan maankäyttöön, rakentamismahdollisuuksiin, käyttötarkoitusten muutoksiin, konsultointivyohtoyhdyksen käytännön merkitykseen sekä alueen pitkän aikavälin kehittämiseen.

4.5 Vaikutukset tulevaan maankäyttöön ja laitoksen mahdolliseen laajentumiseen

Hakemuksessa ei myöskään tarkastella sitä, miten laitoksen mahdolliset tulevat muutokset, kapasiteetin kasvu tai muut turvallisuusjärjestelyihin vaikuttavat muutokset voisivat vaikuttaa ympäröivään maankäyttöön. Vaikka mahdolliset muutokset edellyttäisivät erillisiä lupamenettelyjä, sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa on merkitystä myös sillä, mahdollistaako ympäröivä maankäyttö turvallisen toiminnan pitkällä aikavälillä. Hankealueen läheisyydessä sijaitsevat Noormarkun taajama, Poosjärven Natura-alue, virkistysalueet, vakituinen ja vapaa-ajan asutus sekä muut herkäät kohteet rajoittavat jo nykyisellään alueen käyttömahdollisuuksia. Hakemuksessa ei arvioida, miten nämä maankäytölliset reunaehdot vaikuttavat alueen kehittämiseen tai laitoksen toiminnan ja ympäröivän maankäytön yhteensovittamiseen tulevaisuudessa.

Erityisen puutteelliseksi arviointi jää Poosjärven ympäristön rakentamiskelpoisten kiinteistöjen, ranta-alueiden sekä Noormarkun osayleiskaavan selvitysalueiden osalta. Näin ollen hakemuksessa ei ole riittävällä tavalla selvitetty hankkeen vaikutuksia maanomistajien oikeuksiin eikä alueen tulevaan maankäyttöön.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida, miten suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittaminen voi vaikuttaa alueen tulevaan kaavoitukseen, rakentamiseen tai muiden toimintojen sijoittumismahdollisuuksiin. Näin ollen jää epäselväksi, millaisia pitkäaikaisia vaikutuksia hankkeella voi olla ympäröivän alueen kehitykseen.

4.6 Kemikaaliturvallisuuslain sijoituspaikkavaatimukset

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 17 §:ään, jonka mukaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistava tuotantolaitos on sijoitettava sellaiselle etäisyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, liikenneväylistä sekä muusta ulkopuolisesta toiminnasta, ettei ennalta mahdolliseksi arvioitavista räjähdyksistä, tulipaloista tai kemikaalipäästöistä aiheudu henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa näissä kohteissa. Hakemuksessa ei ole esitetty sellaisia seurauslaskelmia, vaikutusalueita tai muita turvallisuusselvityksiä, joiden perusteella tämän vaatimuksen täyttymistä voitaisiin arvioida suhteessa ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, liikenneväyliin tai muihin riskille alttiisiin kohteisiin.

5. Luonnonarvot

Hankkeen vaikutuspiirissä sijaitsee useita luonnonarvoiltaan merkittäviä kohteita, kuten maakunnallisesti arvokas Kalviikinkallion geologinen alue sekä Poosjärven Natura-alue. Hakemuksessa luonnonarvoja tarkastellaan pääosin yksittäisinä kohteina, mutta niiden merkitystä osana hankkeen sijoittamisen kokonaisarviointia ei ole arvioitu riittävästi.

Arviointi painottuu siihen, aiheutuuko kohteille välitöntä fyysistä muutosta. Sen sijaan vähälle huomiolle jää, onko suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoituspaikka luonnonarvojen, Natura-alueen, vesitalouden ja virkistyskäytön muodostaman kokonaisuuden kannalta soveltuva.

Koska hankkeesta ei ole laadittu YVA-menettelyä eikä Natura-arviointia, sijoittamislupavaiheen selvitysvelvollisuuden merkitys korostuu. Käytettävissä oleva aineisto ei kuitenkaan osoita, että luonnonarvoihin kohdistuvat vaikutukset olisi arvioitu riittävästi.

Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä kattavaa arviota siitä, miten hankkeen sijoittaminen vaikuttaa ympäröivien luonnonarvojen kokonaisuuteen, eikä siitä, miksi juuri tämä sijaintipaikka on luonnon kannalta herkkien alueiden läheisyydestä huolimatta soveltuva tällaiselle toiminnalle.

Muistuttajien näkemyksen mukaan luonnonarvoihin kohdistuvia vaikutuksia ei ole selvitetty eikä arvioitu riittävästi. Tämän vuoksi myöskään rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaisten sijoittamisedellytysten täyttymistä ei voida luonnonarvojen osalta pitää osoitettuna.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan erikseen Kalviikinkallion geologisesti arvokasta aluetta, Poosjärven Natura-aluetta sekä muita luonnon kannalta herkkiä kohteita, joiden merkitystä sijoittamislupaharkinnassa ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

5.1 Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten arvioinnin olennaiset puutteet

Hakemuksen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys kuvaa alueen nykytilaa ja tunnistaa useita hankkeesta aiheutuvia muutoksia, mutta vaikutusten arviointi jää useilta osin puutteelliseksi. Selvityksen mukaan rakennukset, rakenteet, valaistus ja vesihöyrypäästöt muuttavat hankealueen maisemaa merkittävästi ja pitkäaikaisesti, mutta vaikutusten arvioidaan jäävän paikallisiksi pääasiassa ympäröivän puuston vuoksi.

Arviointi perustuu kuitenkin oletukseen pysyvästä metsäpeitteestä, vaikka selvityksessä todetaan hakkuiden ja muiden muutosten voivan lisätä näkyvyyttä hankealueelle. Selvityksessä ei arvioida, miten maisemavaikutukset muuttuvat puuston harventuessa tai poistuessa.

Poosjärven osalta ei ole arvioitu, näkyvätkö laitoksen rakenteet, valaistus tai vesihöyrypilvet järvelle eikä sitä, miten nämä vaikuttavat alueen maisema- ja virkistysarvoihin. Samoin kulttuuriympäristöjen osalta arvokkaat kohteet on tunnistettu, mutta niiden maisemalliseen ympäristöön ja näkymiin kohdistuvia vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi, vaikka selvityksen mukaan korkeimmat rakenteet voivat näkyä useiden kilometrien etäisyydelle.

Virkistyskäytön osalta selvityksessä todetaan luontopoluille mahdollisesti avautuvat näkymät ja valaistuksen vaikutukset, mutta niiden merkitystä virkistyskokemukselle, luonnonrauhalle ja ympäristön koetulle laadulle ei arvioida tarkemmin. Myöskään yömaiseman, vuodenaikaisvaihtelun tai avoimien vesistö- ja peltonäkymien merkitystä ei ole tarkasteltu.

Muistuttajien näkemyksen mukaan maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksia ei ole arvioitu riittävän kattavasti eikä niiden perusteella voida luotettavasti arvioida hankkeen vaikutuksia elinympäristön laatuun, virkistyskäyttöön tai kulttuuriympäristöjen maisemallisiin arvoihin.

5.2 Kalviikinkallion geologisesti arvokas alue

Hakijan luontoselvityksen mukaan hankealueen koillispuolella sijaitsee maakunnallisesti arvokas Kalviikinkallion kallioalue, joka on osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa geologisesti arvokkaana alueena. Selvityksen mukaan kohde sijaitsee lähimmillään noin 20 metrin etäisyydellä hankealueesta.

Kalviikinkallion välitön läheisyys on sijoittamislupaharkinnan kannalta merkittävä seikka. Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittamisen soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon luonnon kannalta erityisen herkät alueet. Maakuntakaavassa geologisesti arvokkaaksi osoitettu kohde kuuluu tällaisiin alueisiin.

Hakemuksessa todetaan Kalviikinkallion sijainti, mutta sen merkitystä sijoittamisharkinnassa ei arvioida riittävästi. Asiakirjoista ei ilmene, millä perusteella suuronnettomuusvaarallisen laitoksen on katsottu soveltuvan näin lähelle maakunnallisesti arvokasta geologista kohdetta tai miten kohteen läheisyys on vaikuttanut sijoituspaikan valintaan.

Hakemuksessa ei myöskään esitetä riittävää arviota rakentamisen, louhinnan, maanrakennustöiden, liikenteen, melun, tärinän, pölyn eikä mahdollisten poikkeus- ja onnettomuustilanteiden vaikutuksista alueen geologisiin arvoihin. Arviointi rajoittuu pääosin siihen, ettei rakentamista sijoiteta varsinaiselle arvokohteelle. Tämä ei kuitenkaan vastaa kysymykseen siitä, onko laitoksen sijoittaminen näin lähelle geologisesti arvokasta aluetta luonnonarvojen näkökulmasta ylipäättään soveltuva.

Kalviikinkallion geologinen arvo on tunnistettu maakuntakaavatasolla, mikä korostaa velvollisuutta arvioida hankkeen vaikutuksia kohteen ominaispiirteisiin ja säilymiseen. Hakemuksessa ei kuitenkaan tarkastella, miten maakuntakaavassa tunnistetut geologiset arvot on otettu huomioon sijoituspaikan valinnassa tai millä perusteella on päädytty siihen, ettei kohteen läheisyys muodosta estettä hankkeelle.

Kun geologisesti arvokas alue sijaitsee lähimmillään noin 20 metrin etäisyydellä hankealueesta, olisi sijoittamisedellytysten arvioinnilta edellytettävä tavanomaista perusteellisempaa selvitystä. Hakemuksessa ei ole esitetty sellaista arviointia, jonka perusteella voitaisiin luotettavasti todeta, että kohteen geologiset arvot säilyvät tai että rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaiset luonnonarvojen huomioon ottamista koskevat vaatimukset täyttyvät.

Tämän vuoksi Kalviikinkallion geologiseen arvokohteeseen kohdistuvia vaikutuksia ei voida pitää riittävästi selvitettyinä eikä sijoittamisedellytysten täyttymistä tältä osin osoitettuna.

5.3 Poosjärvi

Poosjärvi muodostaa hankkeen vaikutusalueella merkittävän luonto-, maisema- ja virkistyskokonaisuuden. Järven ympäristössä sijaitsee vakituista asutusta, vapaa-ajan

asutusta sekä virkistyskäytössä olevia alueita, ja lisäksi Poosjärven Natura-alue sijaitsee hankkeen vaikutuspiirissä.

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittamisen soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon luonnon kannalta erityisen herkäät alueet. Muistuttajien näkemyksen mukaan Poosjärvi ympäristöineen kuuluu tällaisiin kohteisiin luonnon-, maisema- ja virkistysarvojensa sekä Natura-alueen läheisyyden vuoksi.

Hakemuksessa Poosjärven merkitystä tarkastellaan pääosin yksittäisten vaikutusten kautta, mutta sen asemaa yhtenäisenä luonto-, maisema- ja virkistyskokonaisuutena ei arvioida riittävästi. Asiakirjoista ei ilmene, millä perusteella juuri Poosjärven läheisyydessä sijaitseva alue on katsottu soveltuvaksi suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoituspaikaksi luonnonarvojen näkökulmasta.

Arviointi on puutteellinen myös virkistyskäytön osalta. Hakemuksessa alueen virkistysarvoa pidetään vähäisenä, vaikka hanketta koskevissa selvityksissä tunnustetaan alueen käyttö ulkoiluun, luonnon tarkkailuun, marjastukseen, sienestykseen ja metsästykseseen sekä alueella sijaitsevat luontopolku, Kalviikinkallion näkötorni, Torpankorven latu ja metsästyseuran rakenteet. Näiden tietojen perusteella alueella on tosiasiallista ja monipuolista virkistyskäyttöä.

Hakemuksessa todetaan samalla, että teollinen toiminta sekä siihen liittyvät melu-, maisema- ja liikennevaikutukset voivat heikentää lähialueen virkistysarvoja ja muuttaa alueen luonnetta pysyvästi. Tästä huolimatta vaikutuksia vapaa-ajan asumiseen, virkistyskäyttöön ja ihmisten elinoloihin arvioidaan vähäisiksi ilman tarkempaa selvitystä vaikutusten laajuudesta tai merkityksestä.

Muistuttajien näkemyksen mukaan Poosjärven luonto-, maisema- ja virkistysarvoja sekä Natura-alueen läheisyyttä ei ole arvioitu sillä perusteellisuudella, jota rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukainen sijoittamisharkinta edellyttää. Tämän vuoksi ei ole osoitettu, että sijoituspaikka olisi luonnonarvojen ja virkistyskäytön näkökulmasta soveltuva suuronnettomuusvaaralliselle laitokselle.

5.4 Lyhytkorsiräme ja avopolttoalueen välitön läheisyys

Hakija ei ole esittänyt lainkaan selvitystä tehdasalueen keskelle jäävästä lyhytkorsirämeestä. Luontoselvityksessä todetaan, että kyseinen suolaikku edustaa lyhytkorsirämeiden luontotyyppiä, joka on arvioitu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) ja koko maassa silmälläpidettäväksi (NT). Selvityksessä ei kuitenkaan arvioida alueen ekologista tilaa, vesitaloutta, lajistoa eikä esitetä vaikutusarviota tai turvaamistoimia.

Asemapiirroksen perusteella lyhytkorsiräme sijaitsee välittömästi suunnitellun avopolttoalueen läheisyydessä, arviolta vain noin 30–70 metrin etäisyydellä siitä. Näin lyhyt etäisyys edellyttäisi yksityiskohtaista arviointia avopoltosta aiheutuvien päästöjen, laskeumien, nokipäästöjen, maaperävaikutusten, hulevesien ja mahdollisten sammutusvesien vaikutuksista rämeen kasvillisuuteen, maaperään ja vesitalouteen.

Avopoltosta syntyvät PAH-yhdisteet, dioksiinit, raskasmetallit ja nokipäästöt ovat ympäristönsuojelulain 16 §:ssä tarkoitettuja pilaantumista aiheuttavia päästöjä, joiden

vaikutuksia maaperään, kasvillisuuteen ja vesitalouteen on arvioitava ennen toiminnan aloittamista. Hakija ei ole esittänyt mitään arviota näiden päästöjen leviämisestä tai vaikutuksista lyhytkorsirämeeseen, vaikka avopolttoalue sijaitsee rämeen välittömässä läheisyydessä.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaan toiminnasta ei saa aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Hakija ei ole kuitenkaan selvittänyt, esiintyykö lyhytkorsirämeen läheisyydessä pohjavettä tai pohjaveden virtausyhteyksiä, eikä ole arvioinut, miten ojitus, maanrakennus ja hulevesien ohjaaminen vaikuttaisivat alueen vesitalouteen. Lyhytkorsirämeen hydrologia on erityisen herkkä vedenpinnan muutoksille, ja ilman pohjavesi- ja pintavesiselvityksiä ei voida arvioida, säilyvätkö rämeen olosuhteet luonnontilaisina. Rämeen ympärille ei ole esitetty suojavyöhykkeitä, eikä hakija ole esittänyt hydrologista mallia, jolla sen säilyminen voitaisiin varmistaa.

Hakemusaineisto ei tältä osin anna hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla riittävää perustaa asian ratkaisemiselle. Lyhytkorsirämeen luontoarvoihin ja hydrologiaan kohdistuvia vaikutuksia ei ole selvitetty siinä laajuudessa, että rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täyttymistä voitaisiin luotettavasti arvioida.

Koska lyhytkorsiräme sijaitsee tehdasalueen keskellä ja välittömästi avopolttoalueen vieressä, sen luonnontilan säilyttäminen on käytännössä mahdotonta ilman laajoja suojavyöhykkeitä ja hydrologisia turvaamistoimia, joista hakija ei ole esittänyt mitään. Lautakunnan tulee edellyttää hakijalta täydentävää selvitystä lyhytkorsirämeen luontotyyppistä, hydrologiasta, ekologisesta tilasta sekä avopolttoalueen vaikutuksista sen säilymiseen ennen asian ratkaisemista.

5.5 Natura-arvioinnin puuttuminen ja Natura-tarvearvioinnin puutteellinen tietopohja

Poosjärven Natura-alue sijaitsee hankkeen vaikutuspiirissä. Hankkeesta ei kuitenkaan ole laadittu luonnonsuojelulain mukaista Natura-arviointia, vaan hankkeen vaikutuksia on tarkasteltu Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevassa tarvearvioinnissa.

Muistuttajat tiedostavat, että tässä sijoittamislupamenettelyssä ratkaistavana ei ole Natura-arvioinnin tarpeellisuus sinänsä. Natura-arvioinnin puuttumisella on kuitenkin merkitystä arvioitaessa sitä, kuinka kattava tietopohja viranomaisella on käytettävissään sijoittamislupaharkintaa varten. Erityisen merkityksellistä on, että Natura-tarvearvioinnin tietopohjaan liittyy selvityksen omien tietojen mukaan useita epävarmuustekijöitä.

Tarvearvioinnissa todetaan nimenomaisesti, ettei hankkeen salassapidon vuoksi salassa pidettävää lajihavaintoaineistoa ollut mahdollista käyttää arvioinnissa. Tämä tarkoittaa, että arviointi ei ole perustunut kaikkeen käytettävissä olevaan lajistoa koskevaan tietoon, vaan osa mahdollisesti merkityksellisestä aineistosta on jäänyt tarkastelun ulkopuolelle.

Lisäksi selvityksessä todetaan, että Natura-alueen suojeluperusteena olevien lajien esiintymistä koskevat tiedot perustuvat osittain vuonna 2015 julkaistuihin aineistoihin ja että käytettyihin havaintotietoihin sisältyy vanhentuneita tietoja. Myös osa avoimista lajihavainnoista on selvityksen mukaan tehty ennen 2000-lukua. Selvityksen laatijat toteavat itse, että käytettyihin havaintotietoihin liittyy vanhentuneisuutta koskevaa epävarmuutta.

Tarvearvioinnissa todetaan lisäksi, että hankealueella tullaan tekemään uusia luontoselvityksiä vuoden 2025 aikana. Tämä osoittaa, ettei hankkeen luontovaikutuksia koskeva tietopohja ollut arviointia laadittaessa vielä valmis. Mikäli keskeisiä luontoselvityksiä tehdään vasta myöhemmin, on perusteltua kysyä, voidaanko Natura-vaikutusten merkittävyydestä tehdä luotettavia johtopäätöksiä ennen selvitysten valmistumista.

Muistuttajien näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskeva johtopäätös perustuu siten osittain puutteelliseen ja osittain vanhentuneeseen aineistoon. Arvioinnissa ei ole ollut käytettävissä kaikkea lajistoa koskevaa tietoa, osa käytetystä aineistosta on ollut vanhaa ja samalla on todettu, että uusia luontoselvityksiä tarvitaan edelleen.

Arvioinnin puutteellisuutta korostaa se, että hankkeesta ei myöskään ole tehty ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Näin ollen sijoittamislupaharkinta on yksi harvoista menettelyistä, joissa hankkeen suhdetta ympäröiviin luonnonarvoihin voidaan arvioida kokonaisuutena.

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen laitoksen sijoittamisen soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon luonnon kannalta erityisen herkäät alueet. Muistuttajien näkemyksen mukaan tätä arviointia ei voida pitää riittävänä tilanteessa, jossa Natura-vaikutusten arvioinnin perustana oleva aineisto on osittain puutteellinen, osittain vanhentunut ja osittain vielä keskeneräinen.

Natura-arvioinnin tarvetta ei voida sulkea pois pelkästään sillä perusteella, ettei Natura-alueelle kohdistu suoraa rakentamista. Kun otetaan huomioon hankkeen luonne suuronnettomuusvaarallisena laitoksena sekä mahdolliset välilliset vaikutukset vesitalouteen, hulevesiin, poikkeustilanteisiin, päästöihin ja alueen käyttöön, käytettävissä oleva aineisto ei osoita, että Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat merkittävät haitalliset vaikutukset voitaisiin luotettavasti sulkea pois. Tämän vuoksi Natura-arvioinnin tarpeellisuutta ei ole selvitetty riittävästi eikä sijoittamisedellytysten täyttymistä voida tältä osin pitää osoitettuna.

Tämän vuoksi muistuttajat katsovat, ettei hakija ole osoittanut riittävällä varmuudella, että Poosjärven Natura-alueen läheisyys ja siihen liittyvät luonnonarvot olisi otettu huomioon rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan edellyttämällä tavalla. Sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida tältä osin pitää osoitettuna.

6. Arkeologisten vaikutusten arvioinnin olennaiset puutteet

Hakemuksen liitteenä olevassa arkeologisessa inventoinnissa tunnistettiin Noormarkun ruukin hiilenvalmistukseen liittyvä kiinteä muinaisjäänös (hiilimiilu), joka sijaitsee hankealueen läheisyydessä kahden suunnitellun tielinjauksen välissä.

Inventoinnissa todetaan, ettei rakentamisella ole vaikutusta kohteeseen, koska etäisyys suunniteltuihin tielinjauksiin on yli 20 metriä. Arviointi perustuu kuitenkin pääasiassa etäisyyteen, eikä siinä tarkastella rakentamisen mahdollisia välillisiä vaikutuksia, kuten maansiirtotöitä, tärinää, hydrologisia muutoksia tai kulkuyhteyksien muuttumista.

Inventointi perustuu yhden päivän maastotyöhön ja laserkeilausaineistoon. Selvityksessä todetaan myös, että kaikkia mahdollisia kohteita ei välttämättä voida havaita maastossa.

Tästä huolimatta asiakirjoissa ei arvioida inventoinnin epävarmuustekijöitä eikä sitä, edellyttävätkö hankkeen laajuus täydentäviä selvityksiä.

Muistuttajien näkemyksen mukaan arkeologisten vaikutusten arviointi jää tältä osin puutteelliseksi eikä hakemuksessa ole riittävästi osoitettu, miten tunnistetun muinaisjäännöksen säilyminen turvataan hankkeen toteuttamisen aikana.

7.Vesitalous ja hulevedet

Rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaan sijoittamisluvan edellytyksenä on, että vedensaanti sekä jätevesien ja hulevesien käsittely voidaan järjestää siten, ettei niistä aiheudu haittaa ympäristölle.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä sen osoittamiseksi, että tämä edellytys täyttyy suunnitellun suuronnettomuusvaarallisen TNT-tuotantolaitoksen osalta.

Kyseessä ei ole tavanomainen teollisuuslaitos, vaan vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä tuotantolaitos, jonka toimintaan liittyy merkittäviä määriä kemikaaleja, prosessivesiä, hulevesiä sekä erilaisia jäte- ja sivuvirtoja. Tällaisessa toiminnassa vesitaloudellisten vaikutusten arvioinnin tulee olla erityisen huolellista.

Hakemusaineistosta ilmenee, että hankkeen toteuttaminen edellyttää alueen kuivattamista, ojitusjärjestelyjä sekä hulevesien johtamista. Kyse ei siten ole pelkästään laitoksen toiminnan aikaisista päästöistä, vaan myös alueen luonnollisen vesitalouden muuttamisesta. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida riittävästi, millaisia vaikutuksia näillä järjestelyillä on ympäröiviin valuma-alueisiin, pintavesiin, pohjavesiolosuhteisiin tai alapuolisiin vesistöihin.

Eriyksen merkityksellistä on, että hankkeen vaikutusalueella sijaitsee Poosjärven Natura-alue sekä siihen liittyvä arvokas järvi-, kosteikko- ja lintuvesikokonaisuus. Natura-alueen suojeluarvot liittyvät olennaisesti alueen vesitalouteen, kosteikkoihin, luhtiin ja niiden ekologiseen toimintaan. Tästä huolimatta hakemuksessa ei tarkastella riittävällä tavalla sitä, voivatko hankkeen kuivatus-, ojitus- ja hulevesijärjestelyt vaikuttaa alueen hydrologisiin olosuhteisiin pitkällä aikavälillä.

Hakemuksessa kuvataan vesienhallinnan teknisiä ratkaisuja ja mahdollisuutta sulkea hulevesijärjestelmä tilanteissa, joissa vesien epäillään sisältävän kemikaaleja. Hakemuksesta ei kuitenkaan ilmene riittävällä tarkkuudella, miten mahdolliset päästöt havaitaan, kuinka nopeasti järjestelmät voidaan sulkea, miten poikkeustilanteet hallitaan tai kuinka suuriin häiriötilanteisiin järjestelmät on mitoitettu.

Arviointi keskittyy pääosin normaaliin käyttötilanteeseen. Sen sijaan huomattavasti vähemmälle huomiolle jäävät kemikaalivuodot, tulipalot, sammutusvesien hallinta, prosessihäiriöt sekä muut poikkeustilanteet, joissa ympäristöön kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittävästi tavanomaista suurempia.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että laitoksen toimintaan liittyy kontaminoituneiden materiaalien käsittelyä ja polttamista. Hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä siitä, miten mahdolliset sammutusvedet, kemikaalipitoiset hulevedet tai

muut poikkeustilanteissa syntyvät vedet hallitaan siten, ettei niistä aiheudu haittaa ympäristölle tai alapuolisille vesistöille.

Vesitaloudellisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuutta korostaa se, että hankkeesta ei ole laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä Natura-arviointia. Näin ollen sijoittamislupaharkinta on yksi harvoista menettelyistä, joissa hankkeen vaikutuksia ympäröivään vesitalouteen voidaan arvioida kokonaisuutena.

Rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan tarkoituksena ei ole ainoastaan varmistaa, että teknisiä vesienhallintaratkaisuja on suunniteltu, vaan myös se, että niiden toimivuus, luotettavuus ja ympäristövaikutukset on selvitetty riittävällä tavalla. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut, että hankkeen vesitaloudelliset vaikutukset, hulevesien hallinta sekä poikkeustilanteisiin liittyvät riskit olisi arvioitu siinä laajuudessa kuin hankkeen luonne edellyttää.

Tämän vuoksi rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaisten sijoittamisedellytysten ei voida katsoa täyttyvän vesitalouden, jätevesien ja hulevesien osalta.

7.1 Hulevesien johtamisen epäselvyydet

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla hulevesien johtamiseen liittyviä ympäristövaikutuksia eikä sitä, täyttävätkö suunnitellut järjestelyt rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan edellytykset.

Hakemuksessa kuvataan hulevesien keräämiseen, käsittelyyn ja johtamiseen liittyviä teknisiä ratkaisuja, mutta arviointi rajoittuu lähes yksinomaan rakentamisvaiheen ja työnaikaisen vesienhallinnan järjestelyihin. Sen sijaan kokonaan käsittelemättä jäävät tilanteet, joissa työnaikainen järjestelmä joutuu poikkeuksellisen kuormituksen kohteeksi esimerkiksi rankkasateiden, laitevikojen, työmaalla tapahtuvien kemikaalivuotojen, tulipalojen tai muiden häiriötilanteiden seurauksena. Hakemus ei myöskään sisällä lainkaan arviota tuotannonaikaisista hulevesiriskeistä, vaikka hakija viittaa niiden käsittelyn siirtyvän myöhempään ympäristölupahakemukseen.

Kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen kemikaali- ja räjähdelaite, jonka toimintaan liittyy merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Tällaisessa toiminnassa hulevesijärjestelmän luotettavuuden arviointi ei voi perustua pelkästään normaaliin käyttötilanteeseen, vaan myös poikkeustilanteiden vaikutukset tulee selvittää kattavasti.

Hakemuksessa todetaan, että hulevesiä voidaan tarvittaessa ohjata tai niiden johtaminen voidaan keskeyttää tilanteissa, joissa niiden epäillään sisältävän haitallisia aineita. Asiakirjoista ei kuitenkaan ilmene riittävällä tarkkuudella, miten mahdollinen saastuminen havaitaan, kuinka nopeasti järjestelmä voidaan sulkea, kuinka suuria vesimääriä voidaan hallita tai miten estetään haitta-aineiden pääsy ympäristöön ennen torjuntatoimien käynnistymistä.

Hakemuksessa ei myöskään esitetä kattavaa tarkastelua siitä, miten hulevesijärjestelmä toimii samanaikaisissa poikkeustilanteissa, kuten rankkasateen ja onnettomuustilanteen yhteydessä. Juuri tällaisissa tilanteissa ympäristöön kohdistuvat riskit voivat olla suurimmillaan.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että hankealueen toteuttaminen edellyttää alueen kuivattamista, ojitusjärjestelyjä sekä vesien johtamista uusilla järjestelyillä. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida riittävästi, miten nämä muutokset vaikuttavat alueen luonnolliseen vesitalouteen, valumaolosuhteisiin tai alapuolisiin vesistöihin pitkällä aikavälillä.

Arvioinnin puutteellisuutta korostaa se, että hankkeesta ei ole laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä Natura-arviointia. Näin ollen hulevesien johtamiseen liittyvien vaikutusten tarkastelu sijoittamislupamenettelyssä korostuu.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että hulevesien johtaminen voidaan järjestää kaikissa olosuhteissa siten, ettei siitä aiheudu haittaa ympäristölle. Tämän vuoksi rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaisten sijoittamisedellytysten täyttymistä ei voida tältä osin pitää osoitettuna.

7.2 Poosjärven valuma-alue ja Natura yhteys

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla hankkeen sijoittumista suhteessa Poosjärven valuma-alueeseen eikä hankkeen vaikutuksia alueen hydrologiseen kokonaisuuteen.

Hakija on tarkastellut alueen vesitaloutta valuma-alueiden ja vedenjakajien näkökulmasta. Muistuttajat eivät kiistä sitä, että luonnolliset vedenjakajat ovat vesitalouden arvioinnissa merkityksellisiä. Pelkkä vedenjakajan osoittaminen ei kuitenkaan vielä ratkaise sitä, millaisia vaikutuksia hankkeella voi olla alueen vesitalouteen rakentamisen, ojitusten, kuivatusjärjestelyjen ja hulevesien johtamisen seurauksena.

Hakemuksesta ilmenee, että hankkeen toteuttaminen edellyttää alueen kuivattamista, ojitusjärjestelyjä sekä hulevesien hallintaa ja johtamista. Kyse ei siten ole pelkästään olemassa olevan luonnontilaisen valuma-alueen tarkastelusta, vaan hankkeessa muutetaan aktiivisesti alueen vesitaloudellisia olosuhteita. Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä kattavaa arviointia siitä, miten nämä toimenpiteet voivat vaikuttaa alueen hydrologiseen kokonaisuuteen pitkällä aikavälillä.

Erityisen merkityksellistä on, että hankealue sijaitsee lähellä Poosjärven Natura-aluetta sekä siihen liittyvää järvi-, kosteikko- ja lintuvesikokonaisuutta. Natura-alueen suojeluarvot liittyvät olennaisesti alueen vesiluontoon, kosteikkoihin, luhtiin sekä niiden ekologiseen toimintaan. Tämän vuoksi myös valuma-alueella tapahtuvien muutosten merkitystä tulisi arvioida erityisen huolellisesti.

Hakemuksessa ei tarkastella riittävällä tavalla sitä, miten alueen kuivatus-, ojitus- ja hulevesijärjestelyt vaikuttavat valuma-alueen toimintaan kokonaisuutena. Arvioinnista puuttuu hydrologinen tarkastelu, jossa olisi arvioitu hankkeen vaikutuksia veden kulkeutumiseen, virtaamien muutoksiin, valuntaolosuhteisiin sekä ympäröivien luontoalueiden vesitalouteen.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että suuronnettomuusvaarallisen kemikaali- ja räjähdelaituksen vaikutuksia ei voida arvioida yksinomaan normaalitilanteiden perusteella. Hakemuksessa ei esitetä kattavaa tarkastelua siitä, miten mahdolliset kemikaalivuodot,

sammutusvedet, rankkasateet tai muut poikkeustilanteet voivat vaikuttaa alueen vesitalouteen ja ympäröiviin luontoarvoihin.

Arvioinnin puutteellisuutta korostaa se, että hankkeesta ei ole laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä Natura-arviointia. Samalla Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevassa selvityksessä on todettu tietopohjaan liittyviä epävarmuuksia. Tällaisessa tilanteessa valuma-alueiden ja vesitalouden vaikutusten arvioinnin tulisi olla erityisen perusteellista.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että hankkeen kuivatus-, ojitus- ja hulevesijärjestelyjen vaikutukset Poosjärven valuma-alueen läheisyydessä olisi selvitetty rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan edellyttämällä tavalla. Tämän vuoksi sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida tältä osin pitää osoitettuna.

7.2.1 Huomautus hulevesien purkusunnista ja vaikutuksesta Poosjärveen

Hakija esittää ojitusilmoituksessa, että hulevesiä ei johdeta idän tai pohjoisen suuntaan, vaan ainoastaan etelä- ja länsipuoliseen ojaverkostoon. Luonnonhoidon suunnittelukartan virtausmalli ja valuma-alueaineisto (<https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=645cb868e3b545beb9a9a27a0bfcc731>) kuitenkin osoittavat, että Kalviikinkallion ja Särkikarin välinen alue kuuluu Poosjärven valuma-alueeseen. Kartalla näkyvä virtausverkko 16 m (FA) ja yläpuolinen valuma-alue (yli 200 ha) kerää vedet tehdashankkeen alueelta ja ohjaa ne kohti Poosjärveä ja Itälahtea. Näin ollen osa ojitus- ja hulevesivirtaamista päättyy tosiasiallisesti Poosjärveen, vaikka hakija ei tätä tunnusta.

Koska Poosjärvi on Natura 2000-alueen välittömässä läheisyydessä ja sen ekologinen tila on herkkä muutoksille, lautakunnan tulee varmistaa, ettei työnaikainen eikä pysyvä hulevesikuormitus päädy Poosjärven valuma-alueelle. Hakija ei ole esittänyt valuma-alueanalyysiä, joka todistaisi purkureittien lopullisen suunnan. Lautakunnan on syytä edellyttää hakijalta täydentävää selvitystä valuma-alueista, luonnonojien jatkoreiteistä sekä mahdollisista vaikutuksista Poosjärveen ennen ojitukseen ryhtymistä. Selvityksen tulee perustua hydrologiseen mallinnukseen, joka kattaa Kalviikinkallion ja Särkikarin välisen alueen sekä Poosjärven valuma-alueen rajat.

Vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:n mukaan luonnontilaisen vesiluontotyypin, kuten lähteen tai noron, luonnontilaa ei saa vaarantaa. Näiden säännösten valossa lautakunnan tulee arvioida, onko hakemuksessa esitetty ojitus- ja hulevesiratkaisu yhteensopiva alueen luonnonolosuhteiden ja vesitalouden säilyttämisen kanssa.

7.3 Natura-alueeseen kohdistuvat mahdolliset vaikutukset

Poosjärven Natura-alue sijaitsee hankkeen vaikutuspiirissä. Natura-arvioinnin tarvetta ja Natura-vaikutusten arvioinnin puutteita käsitellään tarkemmin luvussa 5.5.

Vesitalouden näkökulmasta olennaista on, että hakemuksessa ei ole riittävästi selvitetty, voivatko hulevedet, kuivatusjärjestelyt, poikkeustilanteiden sammutusvedet, kemikaalivuodot tai muut ympäristölle haitalliset aineet kulkeutua Natura-alueen suuntaan.

Kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen kemikaali- ja räjähdelaite, jonka toimintaan liittyy merkittäviä määriä kemikaaleja, prosessivesiä, hulevesiä sekä jäte- ja sivuvirtoja. Käytettäviin kemikaaleihin kuuluu muun muassa erittäin voimakkaasti syövyttävä oleum sekä muita vahvoja happoja. Lisäksi TNT:n valmistuksessa voi muodostua ympäristölle haitallisia nitroaromaattisia yhdisteitä, kuten dinitrotolueneja (DNT), joiden mahdolliset päästöt voivat aiheuttaa pitkäaikaisia vaikutuksia maaperässä ja vesistöissä.

Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä riittäviä selvityksiä siitä, miten mahdolliset kemikaalivuodot, sammutusvedet, hulevesijärjestelmien häiriöt, prosessihäiriöt tai muut poikkeustilanteet hallitaan tilanteessa, jossa haitallisia aineita voisi kulkeutua Natura-alueen kannalta merkityksellisiin vesistöihin tai valuma-alueisiin. Myöskään kuivatus-, ojitus- ja hulevesijärjestelyjen vaikutuksia Natura-alueen kannalta ei tarkastella kokonaisuutena.

Muistuttajien näkemyksen mukaan Natura-alueeseen mahdollisesti kohdistuvien vesitalousvaikutusten arviointi jää puutteelliseksi, eikä käytettävissä olevan aineiston perusteella voida luotettavasti arvioida, miten hankkeen normaalitoiminta tai poikkeustilanteet voivat vaikuttaa Natura-alueen suojeluperusteisiin liittyviin vesiluontotyyppeihin ja elinympäristöihin.

7.4 Kontaminoitujen jätteiden käsittely, avopoltto ja sammutusvedet

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla kontaminoituneiden jätteiden käsittelyyn, avopolttoon sekä poikkeustilanteissa syntyvien sammutusvesien hallintaan liittyviä ympäristö- ja vesitalousvaikutuksia.

Hakemuksen mukaan laitoksen toimintaan liittyy räjähdeseineillä tai niiden valmistuksessa käytettävillä kemikaaleilla kontaminoituneiden materiaalien käsittelyä ja hävittämistä. Kyse ei ole tavanomaisesta teollisuusjätteestä, vaan vaarallisten aineiden jäämiä sisältävistä materiaaleista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä ympäristö- ja turvallisuusriskejä.

Avopolttoa käsitellään hakemuksessa yleisellä tasolla. Asiakirjoista ei ilmene riittävän yksityiskohtaisesti, mitä materiaaleja voidaan polttaa, kuinka suuria määriä niitä syntyy, kuinka usein polttoja suoritetaan, millaisia päästöjä toiminnasta voi aiheutua tai miten päästöjen ympäristövaikutuksia seurataan. Avopoltosta voi syntyä muun muassa PAH-yhdisteitä, dioksiineja, raskasmetalleja sekä muita ympäristölle haitallisia päästöjä ja laskeumia. Myös mahdolliset hajuhaitat voivat kulkeutua tuulten mukana hallitsemattomasti ympäröiville asuinalueille. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida, miten tällaiset päästöt voivat vaikuttaa ilmanlaatuun, maaperään, vesistöihin, Natura-alueeseen tai Poosjärven valuma-alueeseen.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida riittävästi, miten avopolttoon, kemikaalivuotoihin, tulipaloihin, räjähdyskiin tai muihin poikkeustilanteisiin liittyvät haitta-aineet voivat kulkeutua ympäristöön. Erityisen epäselväksi jää, miten raskasateiden, hulevesijärjestelmien häiriöiden tai muiden poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutukset on otettu huomioon.

Sammutusvesien hallinta jää niin ikään puutteellisesti selvitettyksi. Sammutusvesiin voi sitoutua prosessikemikaaleja, räjähdeseinejäämiä sekä muita haitallisia aineita, minkä vuoksi niiden hallinta on olennainen osa ympäristöriskien arviointia. Hakemuksessa ei esitetä riittäviä selvityksiä siitä, kuinka suuria sammutusvesimääriä mahdollisissa

onnettomuustilanteissa voi syntyä, miten niiden leviäminen ympäristöön estetään tai millä tavoin niiden kerääminen, varastointi ja käsittely järjestetään.

Arvioinnin puutteellisuutta korostaa se, että kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen kemikaali- ja räjähdelaite, jonka toimintaan liittyvien poikkeustilanteiden seuraukset voivat olla olennaisesti vakavampia kuin tavanomaisessa teollisessa toiminnassa. Hakemuksen tarkastelu painottuu kuitenkin pääosin normaalitoimintaan.

Rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaan sijoittamisluvan edellytyksenä on, että vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole osoitettu, että kontaminoituneiden jätteiden käsittelyyn, avopolttoon, hulevesiin ja sammutusvesiin liittyvät ympäristö- ja vesitalousriskit olisi arvioitu hankkeen luonne huomioon ottaen riittävän perusteellisesti. Tämän vuoksi sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida tältä osin pitää osoitettuna.

7.4.1 Avopolttoa koskevien selvitysten puutteet

Hakija mainitsee avopoltosta vain lyhyesti eikä esitä siitä teknisiä tietoja, päästöarvioita, riskinarviointia tai ympäristövaikutusten arviointia. Avopoltto on ympäristönsuojelun näkökulmasta poikkeuksellisen riskialtis toiminto, koska siinä hävitetään räjähteitä ja kemikaaleilla kontaminoituneita materiaaleja ulkoilmassa ilman suljettua polttolaitosta.

Hakemuksessa ei esitetä selvitystä avopoltossa käsiteltävistä materiaaleista, polttomääristä, polttotiheydestä, syntyvistä päästöistä eikä siitä, miten päästöjä seurataan. Myöskään vaihtoehtoisia käsittelymenetelmiä, päästöjen hallintakeinoja tai ympäristövaikutusten tarkkailua ei kuvata.

Avopoltosta mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia ilmanlaatuun, hajuhaittoihin, maaperään, pinta- ja pohjavesiin, vesistöihin, Natura-alueeseen, Poosjärven valuma-alueeseen tai lähialueen asutukseen ei ole arvioitu riittävästi. Hakemuksessa ei arvioida myöskään avopoltosta syntyvien päästöjen leviämistä, laskeumaa eikä mahdollisia pitkäaikaisia vaikutuksia ympäristöön. Tämän vuoksi avopoltton ympäristö- ja viihtyisyysvaikutuksista ei muodostu sellaista kokonaiskuvaa, jonka perusteella sen merkitystä sijoittamislupaharkinnassa voitaisiin luotettavasti arvioida.

Lautakunnan tulee edellyttää hakijalta täydentävää selvitystä avopoltton teknisestä toteutuksesta, päästöistä, riskinarvioinnista ja ympäristövaikutuksista ennen sijoittamislupaa koskevan asian ratkaisemista.

7.5 Vesitalous-, hulevesi- ja vesistövaikutusten puutteellinen arviointi

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty sellaista vesitaloudellista selvityskokonaisuutta, jonka perusteella hankkeen vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin, vesiluontotyyppeihin, alapuolisiin vesistöihin tai vesienhallinnan toimivuuteen voitaisiin luotettavasti arvioida.

AFRYn vuonna 2025 laatimassa luontoselvityksessä tunnistetaan hankealueen eteläpuolella sijaitseva avolähde ja siitä laskeva noro, jotka kuuluvat vesilain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettuihin suojeltuihin vesiluontotyyppeihin. Selvityksen mukaan kohde sijaitsee

lähimmillään noin 30 metrin etäisyydellä suunnitellusta tieyhteydestä. Kohteen ympäristössä esiintyy lisäksi erittäin uhanalaisiksi (EN) arvioituja lähteikkö- ja korpiluontotyyppisiä, ja kohteen todetaan mahdollisesti täyttävän myös metsälain 10 §:n mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön tunnusmerkit.

Hakemusaineistossa ei kuitenkaan arvioida riittävästi, miten suunnitellut tieyhteydet, ojitukset, kuivatusjärjestelyt, maanrakennustyöt, hulevesien johtaminen tai muu rakentaminen vaikuttavat lähteen ja noron hydrologiaan, veden määrään, virtausolosuhteisiin, ekologiseen tilaan tai luonnontilan säilymiseen. Arvioimatta jää myös se, voivatko rakentamistoimenpiteet muuttaa pohjaveden korkeutta tai virtaussuuntaa, lisätä kuivumista tai kiintoainekuormitusta taikka muutoin vaarantaa vesilain suojaamien luontotyyppien säilymistä.

Hakemuksesta ei myöskään ilmene, onko kohde huomioitu suunnittelussa suojavyöhykkein tai muilla vaikutuksia ehkäisevillä ratkaisulla. Tämän vuoksi hakemusaineisto ei mahdollista lähteen ja noron eikä niihin kohdistuvien vesilain mukaisten vaikutusten riittävää arviointia.

Julkisessa aineistossa ei myöskään arvioida ojituksen vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin. Hulevesialtaalta purkautuvien vesien vaikutuksia virtaamiin, kiintoainekuormitukseen, humukseen, ravinteisiin, mahdollisiin happamiin valumavesiin tai Tuokalaisen ekologiseen tilaan ei tarkastella. Happamien sulfaattimaiden osalta riski todetaan vähäiseksi ilman tarkempia perusteluja, vaikka teknisissä suunnitelmissa alueen on todettu sijoittuvan kohtalaisen riskin vyöhykkeelle. Hakemuksessa ei arvioida, millaisia vaikutuksia mahdollisesti syntyvillä happamilla valumavesillä voisi olla lähteeseen, noroihin tai alapuolisiin vesistöihin eikä sitä, edellyttäisikö riski erityisiä torjunta- tai seurantatoimia.

Pohjavesivaikutukset jäävät niin ikään olennaisilta osin selvittämättä. Hakemuksessa ei arvioida, miten ojitukset, laajat kaivannot tai kuivatusjärjestelyt vaikuttavat pohjaveden korkeuteen, virtausreitteihin tai lähteen veden määrään. Myöskään vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen vesitalouteen, mahdolliseen kuivumiseen, tulvariskeihin tai maan käyttömahdollisuuksiin ei tarkastella.

Pohjavesivaikutuksia koskevaa arviointia heikentää olennaisesti se, että hankealueen pohja- ja orsivesiolosuhteita ei ole selvitetty riittävästi. Rakennettavuusselvityksen mukaan alueella ei ole tehty pohja- eikä orsivesimittauksia, vaan pohjaveden tasoa koskevat tiedot perustuvat arvioihin. Samalla selvityksessä todetaan, että pohjaveden pinta on alueen alavilla osilla arviolta lähellä maanpintaa, maaperä on pääosin hyvin vettä läpäisevää ja alueella esiintyy kosteikkoalueita sekä turvekerroksia. Luokitellun pohjavesialueen puuttuminen ei kuitenkaan osoita, ettei alueella esiintyisi pohjavettä, orsivettä tai muita vesitalouden kannalta merkityksellisiä pohjavesiolosuhteita. Näin ollen hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä alueen todellisista pohja- ja orsivesiolosuhteista eikä siitä, miten rakentaminen, ojitus, kuivatusjärjestelyt, kemikaalien käsittely tai mahdolliset poikkeustilanteet voivat vaikuttaa niihin.

Hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä alueen todellisista pohja- ja orsivesiolosuhteista eikä siitä, miten rakentaminen, ojitus, kuivatusjärjestelyt, kemikaalien käsittely tai mahdolliset poikkeustilanteet voivat vaikuttaa niihin. Tämän vuoksi pohjavesi- ja hydrologisia vaikutuksia ei voida arvioida luotettavasti.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota siihen, että hanketta koskevissa asiakirjoissa alueesta muodostuu osin ristiriitainen kuva. Toisaalta aluetta kuvataan tavanomaisena metsä- tai kangasmaa-alueena, mutta toisaalta hankkeen toteuttaminen edellyttää laajoja kuivatus-, ojitus- ja vesienhallintajärjestelyjä. Rakennettavuusselvityksessä alueella todetaan olevan kosteikkoalueita, turvekerroksia sekä paikoin lähellä maanpintaa sijaitsevaa pohjavettä. Tämä herättää perustellun kysymyksen siitä, onko alueen todellisia hydrologisia olosuhteita selvitetty riittävällä tarkkuudella ennen johtopäätösten tekemistä hankkeen vesitaloudellisista vaikutuksista.

Hakemuksessa esitetään lisäksi, että laitokselta ei johdeta vesistöihin prosessi- tai jäähdytysvesiä ja että vesistövaikutukset liittyvät lähinnä hulevesiin. Tämä lähtökohta jää puutteellisesti perustelluksi. Hakemuksessa ei esitetä tietoja prosessijätevesien, pesuvesien, lauhteiden, punavesien tai muiden sivuvirtojen määrästä, koostumuksesta tai sisältämistä epäpuhtauksista. Myöskään jätevesien käsittelyn, neutraloinnin tai kunnalliseen jätevedenpuhdistamoon johtamisen vaikutuksia ei arvioida riittävästi.

Hulevesien laadusta, mahdollisista haitta-aineista, kemikaalivuotojen vaikutuksista, rankkasadetilanteiden hallinnasta tai vaikutuksista alapuolisiin ojiin ja vesistöihin ei ole esitetty riittäviä selvityksiä. Samoin sammutusvesien hallinta, mahdolliset poikkeustilanteet sekä niiden vaikutukset ympäristöön jäävät olennaisilta osin arvioimatta.

Puutteet korostuvat myös työnaikaisten vaikutusten arvioinnissa. Hakemuksessa ei tarkastella riittävästi työnaikaisen ojituksen, kaivantojen, kiintoainekuormituksen, rankkasateiden tai muiden poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutuksia vesistöihin ja vesiluontotyyppeihin. Erityisen ongelmallista on, että ojituksia on jo toteutettu, vaikka hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä niiden vaikutuksista lähteeseen, noroihin, pohja- ja orsivesiolosuhteisiin eikä alapuolisiin vesistöihin. Tämän vuoksi jää epäselväksi, onko työnaikaisista toimista jo aiheutunut tai voinut aiheutua sellaisia hydrologisia muutoksia, joita ei ole arvioitu osana hakemusta.

Rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaan sijoittamisluvan edellytyksenä on, että vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä pinta- ja pohjavesivaikutuksista, vesiluontotyypeistä, hulevesistä, jätevesistä, sammutusvesistä eikä alapuolisista vesistövaikutuksista. Lisäksi alueen pohja- ja orsivesiolosuhteita ei ole selvitetty riittävällä tarkkuudella, vaikka hankkeen omissa selvityksissä viitataan kosteikkoalueisiin, turvekerrokseen sekä paikoin lähellä maanpintaa sijaitsevaan pohjaveteen. Näin ollen vesitalousvaikutuksia ei ole arvioitu sillä tarkkuudella, jota hankkeen laajuus ja luonne edellyttävät.

8. Rakentamislain 67 a §:n mukaisten lausuntojen epäselvyys

Rakentamislain 67 a §:n mukaan kunnan on pyydettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta lausunto puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

Muistuttajien käytettävissä olleesta aineistosta ilmenee, että asiassa on hankittu puolustusministeriön lausunto. Lausunto käsittelee hankkeen merkitystä maanpuolustuksen,

huoltovarmuuden ja muuttuneen turvallisuusympäristön näkökulmasta. Lausunnossa ei kuitenkaan arvioida hankkeen vaikutuksia maankäyttöön, Natura-alueisiin, vesitalouteen, virkistyskäyttöön, ympäröivään asutukseen tai muihin rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettuihin sijoittamisedellytyksiin liittyviin kysymyksiin.

Sen sijaan muistuttajien käytettävissä olleesta aineistosta ei ilmene, että maakunnan liiton lausunto olisi ollut päätöksenteon käytettävissä tai nähtävillä osana hakemusasiakirjoja. Tämä on merkityksellistä, koska hanke liittyy olennaisesti maakunnalliseen maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen, alueiden kehittämiseen sekä maakuntakaavoituksen tavoitteisiin.

Myös hyvinvointialueen pelastusviranomaisen lausunnon osalta jää epäselväksi, onko lausunto annettu juuri nyt käsiteltävästä sijoittamislupahakemuksesta. Muistuttajien tiedossa oleva pelastusviranomaisen lausunto liittyy aiempaan hakemusvaiheeseen. Aineistosta ei ilmene, että pelastusviranomaisen olisi arvioinut tätä hakemusta siihen liittyvine selvityksineen, suunnitelmineen ja vaikutusarvioineen.

Lisäksi jää epäselväksi, miltä osin asiassa on kuultu muita sellaisia valtion viranomaisia, joiden toimialaa hanke merkittävästi koskee. Kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen kemikaali- ja räjähdeteollinen hanke, jonka vaikutukset liittyvät muun muassa kemikaaliturvallisuuteen, luonnonsuojeluun, vesitalouteen, liikennejärjestelyihin, ympäristöriskeihin sekä pelastustoimintaan. Näihin kysymyksiin liittyvien viranomaisnäkemysten merkitys korostuu erityisesti tilanteessa, jossa hankkeesta ei ole laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä Natura-arviointia.

Muistuttajien näkemyksen mukaan ennen asian ratkaisemista tulee varmistua siitä, että rakentamislain 67 a §:ssä edellytetyt lausunnot on asianmukaisesti pyydetty, että ne koskevat juuri nyt käsiteltävänä olevaa sijoittamislupahakemusta ja että ne ovat olleet päätöksentekijöiden sekä asianosaisten käytettävissä. Käytettävissä olevan aineiston perusteella tätä ei voida kaikilta osin todeta.

9. Hankkeen todellinen teollinen mittakaava

Muistuttajien näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota laitoksen todelliseen teolliseen mittakaavaan eikä ainoastaan siihen, että hanke liittyy puolustusteollisuuteen.

Kyseessä ei ole tavanomainen varasto, tutkimuslaitos tai rajallisen toiminnan tuotantoyksikkö, vaan vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä TNT-tuotantolaitos. Toimintaan liittyy merkittäviä määriä kemikaaleja, kemiallisia prosesseja, jäte- ja sivuvirtoja, vesienhallintajärjestelmiä, energiantuotantoa, liikennettä sekä erilaisia ympäristö- ja turvallisuusriskejä. Rakentamislain 46 b §:n mukaisessa sijoittamisharkinnassa ratkaisevaa ei ole hankkeen käyttötarkoitus, vaan se, soveltuuko kyseinen toiminta suunniteltuun sijaintipaikkaan.

Hakemuksessa hanketta tarkastellaan useissa kohdissa puolustusteollisuuden, huoltovarmuuden ja muuttuneen turvallisuusympäristön näkökulmasta. Muistuttajat eivät kiistä hankkeen mahdollista maanpuolustuksellista merkitystä. Maanpuolustuksellinen merkitys ei kuitenkaan sellaisenaan ratkaise sijoituspaikan soveltuvuutta eikä poista tarvetta

arvioida hankkeen ympäristö-, luonto-, vesitalous-, turvallisuus- ja maankäyttövaikutuksia täysimääräisesti.

Julkisessa uutisoinnissa hanketta on kuvattu Euroopan suurimmaksi tai yhdeksi Euroopan suurimmista suunnitteilla olevista TNT-tuotantolaitoksista (Hyttinen 2025; Pietarila 2026). Muistuttajat eivät ota kantaa näiden arvioiden paikkansapitävyyteen, mutta katsovat niiden korostavan tarvetta arvioida hankkeen todellista tuotantomittakaavaa ja siitä seuraavia ympäristö-, turvallisuus- ja maankäyttövaikutuksia. Tätä arviointia vaikeuttaa olennaisesti se, että merkittävä osa hankkeen kapasiteettia ja kemikaalimääriä koskevista tiedoista ei ole julkisesti saatavilla.

Puolustusministeriön lausunnosta ilmenee, että hankkeen merkitys ei rajoitu Suomen omiin tarpeisiin. Lausunnon mukaan laitoksella olisi merkittävä rooli myös pohjoismaisessa ja eurooppalaisessa ampumatarviketuotannossa, ja tuotantokapasiteettia on tarkoitus tarjota myös muiden maiden käyttöön. Samalla hanketta on perusteltu muun muassa Ukrainan, Pohjoismaiden ja laajemman eurooppalaisen ampumatarviketuotannon tarpeilla. Näin ollen kyse ei ole yksinomaan kansalliseen huoltovarmuuteen liittyvästä tuotannosta, vaan laajamittaisesta kansainväliseen kysyntään liittyvästä teollisesta toiminnasta.

Puolustusministeriön hankintapäätöksen mukaan Puolustusvoimien TNT-tarve on noin 2 000 tonnia vuodessa. Nykyinen tarve katetaan Military Equipment Denmark A/S:n kanssa tehdyllä puitesopimuksella, joka sisältää optiot vuoteen 2030 asti. Hankintapäätöksen mukaan Puolustusvoimat sitoutuu varaamaan laitoksen kapasiteetista enintään 3 000 tonnia vuodessa. Hankkeen mahdollinen tuotantomittakaava näyttäisi siten ylittävän Suomen oman vuosittaisen tarpeen, mikä osaltaan tukee käsitystä siitä, että hankkeen tarkoituksena on palvella myös Suomen ulkopuolista kysyntää.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota siihen, että puolustusministeriön lausunto koskee hankkeen maanpuolustuksellista merkitystä, ei sijoituspaikan soveltuvuutta. Lausunnossa ei arvioida vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja eikä sitä, miksi juuri Noormarkku olisi hankkeen toteuttamiselle välttämätön tai ainoa mahdollinen sijainti. Lausunnossa ei myöskään arvioida hankkeen vaikutuksia Natura-alueisiin, vesitalouteen, ympäröivään asutukseen, virkistyskäyttöön tai alueen tulevaan maankäyttöön.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hankkeen poikkeuksellinen koko korostaa tarvetta arvioida erityisen huolellisesti sen vaikutuksia ympäristöön, luonnonarvoihin, vesitalouteen, turvallisuuteen, virkistyskäyttöön, ympäröivään asutukseen sekä alueen tulevaan maankäyttöön. Mitä suuremmasta tuotantolaitoksesta on kyse, sitä suurempi merkitys on myös kemikaalimäärillä, jäte- ja sivuvirroilla, liikenteellä, energiantuotannolla, turvallisuusjärjestelyillä sekä mahdollisten poikkeustilanteiden seurauksilla.

E erityisen merkityksellistä on, että näin laajamittaisen kemikaali- ja räjähdeteollisen toiminnan sijoittamista suunnitellaan alueelle, jonka läheisyydessä sijaitsee Natura-alue, maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita, Poosjärvi, vakituista asutusta, vapaa-ajan asutusta sekä laajassa käytössä olevia virkistysalueita. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida, miten hankkeen mahdollinen poikkeuksellinen tuotantomittakaava vaikuttaa sijoituspaikan soveltuvuuden arviointiin.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hankkeen todellista laajuutta, tuotannon mittakaavaa sekä siitä seuraavia ympäristö-, turvallisuus- ja maankäyttövaikutuksia ei ole käsitelty riittävän avoimesti eikä kattavasti. Hakija ei ole osoittanut, että näin laajamittaisen kemikaali- ja räjähdeteollisen toiminnan sijoittaminen suunnitellulle alueelle täyttäisi rakentamislain 46 b §:ssä säädetyt sijoittamisedellytykset.

10. Maisemavaikutusten puutteellinen arviointi

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa hankkeen maisemavaikutuksia on arvioitu puutteellisesti ja niiden merkitystä on vähätelty suhteessa hankkeen todelliseen laajuuteen ja ympäristöön.

Hankkeessa ei ole kyse yksittäisestä rakennuksesta tai tavanomaisesta teollisuusrakentamisesta, vaan laajasta suuronnettomuusvaarallisesta TNT-tuotantolaitoksesta, johon liittyy tuotantorakennuksia, prosessilaitteistoja, korkeita torneja ja piippuja, höyrypäästöjä, valaistusta, liikennettä sekä laajoja rakennettuja alueita. Nämä tekijät muodostavat yhdessä merkittävän maisemallisen muutoksen verrattuna alueen nykyiseen luonteeseen.

Hankealue sijaitsee ympäristössä, jota luonnehtivat laajat metsäalueet, Poosjärven vesistö- ja ranta-alueet, luonnonläheisyys, virkistyskäyttö sekä haja-asutus. Alueen nykyinen maisemakuva perustuu pääosin luonnonympäristöön, minkä vuoksi teollisen mittakaavan rakentamisen vaikutukset korostuvat enemmän kuin jo valmiiksi rakennetussa tai teollistuneessa ympäristössä.

Hakemuksessa useita maisemaan vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan pääosin erillisinä vaikutuksina. Korkeiden rakenteiden, höyrypäästöjen, valaistuksen, rakennetun ympäristön laajenemisen ja muiden muutosten yhteisvaikutuksia ei kuitenkaan arvioida kokonaisuutena. Muistuttajien näkemyksen mukaan juuri yhteisvaikutusten tarkastelu olisi tässä hankkeessa olennaista.

Hakemuksessa ei esitetä riittäviä havainnekuvia, näkyvyysanalyysyjä eikä muuta havainnollistavaa aineistoa, joiden perusteella voitaisiin arvioida rakenteiden näkyvyyttä tai maisemavaikutusten laajuutta. Erityisesti jää arvioimatta, kuinka laajalle alueelle korkeimmat rakenteet ja mahdolliset höyrypilvet näkyvät sekä miten ne vaikuttavat Poosjärven ympäristöön, virkistysalueisiin, asutukseen, vesialueisiin ja muihin maisemallisesti herkkiin kohteisiin.

Vaikka hakemuksessa viitataan ympäröivään metsäpeitteeseen vaikutuksia rajoittavana tekijänä, arvioinnissa ei tarkastella riittävästi näkymiä vesistöiltä, avoimilta alueilta tai korkeammilta maaston kohdilta. Metsäpeite ei myöskään ole pysyvä tai muuttumaton tekijä, sillä metsätaloustoimenpiteet, hakkuut ja luonnollinen metsän kehitys voivat olennaisesti muuttaa näkyvyyttä hankkeen elinkaaren aikana.

Hakemuksessa todetaan, että jäähdytystornista ja prosessilaitteista syntyvät höyrypilvet voivat näkyä erityisesti talviaikaan. Tästä huolimatta niiden maisemavaikutukset arvioidaan vähäisiksi ilman tarkempaa näkyvyys- tai havainneanalyysiä. Vastaavasti korkeiden rakenteiden vaikutuksia arvioidaan ilman selvitystä siitä, kuinka laajalle alueelle ne voivat näkyä ympäröivän metsän yläpuolelle.

Maisemavaikutusten arvioinnissa ei myöskään tarkastella riittävästi vaikutuksia virkistyskäyttöön. Poosjärven ympäristöä käytetään ulkoiluun, luonnossa liikkumiseen, mökkeilyyn ja muuhun virkistykseen. Laajan teollisen laitoksen näkyminen ympäristöön voi vaikuttaa olennaisesti alueen luonnonläheisyyteen, maisemalliseen vetovoimaan ja virkistyskokemukseen.

Muistuttajien näkemyksen mukaan maisemavaikutusten arviointi perustuu useissa kohdin oletuksiin eikä riittävän yksityiskohtaiseen selvitysaineistoon. Hakija ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että hankkeen maisemavaikutukset olisivat vähäisiä tai että ne voitaisiin hyväksyttävästi sovittaa ympäröivän alueen nykyiseen luonteeseen.

Tämän vuoksi maisemavaikutusten arviointia ei voida pitää sijoittamislupaharkinnan kannalta riittävänä.

11. Höyry-, savukaasu- ja ilmanlaatuvaikutusten puutteellinen arviointi

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla laitoksen höyry-, savukaasu- eikä ilmanlaatuvaikutuksia. Arviointi jää puutteelliseksi sekä päästöjen näkyvyyden että niiden ympäristö- ja terveysvaikutusten osalta.

Hakemuksen mukaan laitoksen toiminnassa syntyy vesihöyryä erityisesti jäähdystornista sekä happojenkäsittelyrakennuksen pesurin poistoputkesta. Hakemuksessa todetaan, että vesihöyry muodostaa erityisesti kylmänä vuodenaikana näkyviä höyrypilviä, mutta niiden maisemavaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi.

Muistuttajien näkemyksen mukaan arvio jää puutteelliseksi. Hakemuksessa ei esitetä havainnekuvia, näkyvyysanalyysijä eikä muuta selvitystä, jonka perusteella voitaisiin arvioida höyrypilvien näkyvyyttä eri vuodenaikoina, sääolosuhteissa tai etäisyyksiltä tarkasteltuna. Myöskään sitä ei arvioida, kuinka laajalle alueelle höyrypilvet voivat näkyä tai miten ne vaikuttavat Poosjärven maisemaan, virkistyskäyttöön, ranta-alueisiin tai ympäröivään asutukseen.

E erityisen merkityksellistä on, että hankealue sijaitsee ympäristössä, jota luonnehtivat metsäalueet, vesistöt, virkistyskäyttö sekä vakituinen ja vapaa-ajan asutus. Tällaisessa ympäristössä jatkuvasti näkyvät höyrypäästöt voivat muodostaa huomattavasti merkittävemmän maisemallisen elementin kuin perinteisellä teollisuusalueella.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida höyrypilvien yhteisvaikutuksia laitoksen muiden näkyvien elementtien kanssa. Korkeat rakennukset, prosessitornit, piiput, valaistus sekä näkyvät höyrypilvet muodostavat yhdessä teollisen kokonaisuuden, jonka vaikutukset maisemaan ja alueen luonteeseen voivat olla olennaisesti suuremmat kuin yksittäisiä tekijöitä tarkastelemalla voidaan arvioida.

Ilmanlaatuvaikutusten osalta hakemus on niin ikään puutteellinen. Hakemuksessa ei esitetä arvioita laitoksen toiminnasta aiheutuvista ilmanpäästöistä, vaikka TNT:n valmistusprosessiin liittyy tyypillisesti typen oksidien (NOx), haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC), toluenihöyryjen sekä muiden prosessiperäisten päästöjen muodostumista.

Hakemuksessa mainitaan KPA-kattila, mutta sen käyttötarkoitus, polttoaine, päästöt ja vaikutukset ilmanlaatuun jäävät epäselviksi. Asiakirjoista ei myöskään ilmene, millaisia savukaasuja tai muita ilmapäästöjä laitoksen toiminnasta voi syntyä, kuinka paljon niitä muodostuu tai miten niiden leviämistä ja vaikutuksia on arvioitu.

Hakemuksessa ei esitetä selvityksiä siitä, miten mahdolliset päästöt vaikuttavat lähialueen asutukseen, virkistysalueisiin, luonnonympäristöön tai muihin herkkiin kohteisiin. Myöskään vaikutuksia Poosjärven alueeseen ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

Ilmanlaatuvaikutusten arviointi on olennainen osa sijoittamislupaharkintaa, koska sijoituspaikan soveltuvuutta ei voida arvioida ilman tietoa siitä, miten laitoksen päästöt vaikuttavat ympäristöön ja ihmisiin. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä höyrypäästöjen näkyvyydestä, ilmanlaatuvaikutuksista, hajuhaitoista eikä savukaasupäästöjen ympäristövaikutuksista.

Tämän vuoksi sijoituspaikan soveltuvuutta ei voida tältä osin arvioida luotettavasti eikä sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä voida pitää osoitettuna.

12. Kemikaalit, jätteet, sivuvirrat ja kontaminoituneet materiaalit

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä laitoksessa käytettävistä kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä, sivuvirroista, kontaminoituneista materiaaleista eikä niiden ympäristövaikutuksista.

Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä TNT-tuotantolaitos, jonka toiminta perustuu kemiallisiin prosesseihin ja räjähdysaineiden valmistukseen. Tällaisen toiminnan yhteydessä syntyy väistämättä erilaisia prosessijäämiä, vaarallisia jätteitä, kemikaaleilla ja räjähdysaineilla kontaminoituneita materiaaleja sekä muita sivuvirtoja. Näiden käsittely, varastointi, kuljetus ja hävittäminen muodostavat olennaisen osan laitoksen toimintaa, minkä vuoksi niiden vaikutusten arviointi on keskeinen osa sijoittamislupaharkintaa.

Hakemuksessa kemikaaleja, jätteitä ja sivuvirtoja koskevia tietoja on esitetty vain rajallisesti. Merkittävä osa tiedoista on salattu turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvin perustein. Muistuttajat eivät kiistä salassapidon tarvetta siltä osin kuin se on välttämätöntä, mutta samalla salassapito vaikeuttaa olennaisesti hankkeen ympäristövaikutusten arviointia sekä asianosaisten mahdollisuuksia arvioida hankkeen vaikutuksia omiin oikeuksiinsa ja etuihinsa.

Erityisen merkityksellistä on, että salassa pidettäviin tietoihin kuuluvat muun muassa tuotantokapasiteetti, kemikaaliluettelot, kemikaalien käyttömäärät, sivuvirtojen määrät sekä useat tuotantoprosessia koskevat tiedot. Juuri nämä tiedot ovat keskeisiä arvioitaessa laitoksen todellista mittakaavaa, ympäristöriskejä, jätehuollon tarvetta sekä mahdollisia vaikutuksia ympäröivään alueeseen.

Hakemuksen perusteella ei ole mahdollista arvioida kattavasti laitoksen todellista mittakaavaa eikä siihen liittyviä ympäristövaikutuksia. Asiakirjoista ei ilmene riittävän tarkasti, kuinka suuria määriä vaarallisia kemikaaleja laitoksessa käytetään, millaisia määriä vaarallisia jätteitä, prosessijäämiä, kontaminoituneita materiaaleja ja muita sivuvirtoja toiminnassa syntyy, miten niitä käsitellään, minne ne toimitetaan tai millaisia kuljetuksia

niiden hallinta edellyttää. Tämän vuoksi jää epäselväksi myös se, kuinka laitoksen todellinen toiminnan laajuus suhteutuu hakemuksessa esitettyihin vaikutusarvioihin.

Hakemuksessa ei myöskään esitetä riittäviä selvityksiä siitä, millaisia ominaisuuksia toiminnassa syntyvillä jätteillä, sivuvirroilla ja kontaminoituneilla materiaaleilla on, kuinka niitä varastoidaan alueella tai millaisia ympäristö- ja turvallisuusriskejä niiden käsittelyyn liittyy. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että kontaminoituneet materiaalit voivat sisältää räjähdysainejäämiä, nitroaromaattisia yhdisteitä, kuten DNTä, sekä muita tuotannossa käytettyjä kemikaaleja. Tämän vuoksi niiden käsittelyyn liittyy samanaikaisesti ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä, joita hakemuksessa ei arvioida riittävällä tarkkuudella.

Hakemuksen mukaan osa kontaminoituneista materiaaleista käsitellään polttamalla. Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä riittäviä selvityksiä siitä, mitä materiaaleja poltetaan, kuinka suuria määriä niitä syntyy, millaisia päästöjä toiminnasta voi aiheutua, kuinka päästöjä seurataan tai miten mahdolliset ympäristövaikutukset on arvioitu. Myös kemikaalien, jätteiden ja sivuvirtojen hallintaan liittyviä poikkeus- ja häiriötilanteita sekä niiden mahdollisia vaikutuksia ympäristöön on tarkasteltu vain yleisellä tasolla.

Jätteiden, kontaminoituneiden materiaalien ja muun tuotantotoiminnan yhteys vesitalouteen jää hakemuksessa myös puutteellisesti arvioiduksi. Hakemuksessa ei esitetä riittäviä selvityksiä siitä, miten kemikaaleja tai räjähdysainejäämiä sisältävät sammutusvedet, pesuvedet tai muut haitta-aineita sisältävät nesteet kerätään, käsitellään ja estetään pääsemästä ympäristöön. Myöskään jätehuollon, hulevesien, jätevesien ja muun tuotantotoiminnan yhteisvaikutuksia ei arvioida riittävästi.

Kun otetaan huomioon hankkeen suuronnettomuusluonne, vaaralliset kemikaalit, keskeisten tietojen osittainen salassapito sekä toiminnassa syntyvien jätteiden, sivuvirtojen ja kontaminoituneiden materiaalien merkitys ympäristöriskien kannalta, muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että näihin liittyvät vaikutukset olisi selvitetty siinä laajuudessa kuin hankkeen luonne edellyttää.

Tämän vuoksi sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida tältäkin osin pitää osoitettuna.

13. Oleumin käyttöä koskevien selvitysten puuttuminen hakemusaineistosta

Julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan suunnitellun TNT-tuotannon toteuttaminen edellyttää oleumin (savuavan rikkihapon) käyttöä. Kesäkuussa 2026 julkaistujen tietojen mukaan myös Boliden Harjavalta suunnittelee oleumin tuotannon käynnistämistä nimenomaan Forcitin Noormarkkuun suunniteltua TNT-tuotantolaitosta varten (Kares 2026).

Oleum on erittäin vaarallinen ja voimakkaasti syövyttävä kemikaali, joka reagoi veden kanssa voimakkaasti vapauttaen lämpöä sekä muodostaen rikkitrioksidia ja rikkihapposumua. Sen käyttöön liittyy ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä, jotka poikkeavat olennaisesti räjähdysaineisiin liittyvistä riskeistä.

Hakemuksen julkisista asiakirjoista ei kuitenkaan ilmene, käytetäänkö laitoksessa oleumia, missä määrin sitä käytetään, kuinka sitä varastoidaan tai kuljetetaan taikka miten sen käyttöön liittyviä ympäristö- ja turvallisuusvaikutuksia on arvioitu. Myöskään

sijoittamislupahakemuksen liiteluettelosta ei ilmene, että oleumia koskevia selvityksiä, riskinarviointeja, leviämistarkasteluja tai muita vastaavia asiakirjoja olisi toimitettu hakemuksen liitteinä. Hakemusaineistossa on sen sijaan esimerkiksi typpihapon leviämiskartta, mutta vastaavaa tarkastelua oleumin osalta ei ole esitetty.

Näin ollen asianosaisten ei ole mahdollista arvioida, onko hankkeen tuotantoprosessissa käytettävien vaarallisten kemikaalien kokonaisuus kuvattu hakemuksessa riittävällä tavalla eikä sitä, millaisia vaikutuksia oleumin käytöllä voisi olla ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, vesistöihin, luonnonarvoihin tai pelastustoiminnan järjestämiseen.

Muistuttajien näkemyksen mukaan kyseessä on olennainen puute hakemuksen tietopohjassa. Mikäli oleumia käytetään laitoksella, sen käyttöön liittyvät vaikutukset ja riskit olisi tullut kuvata ja arvioida osana sijoittamislupaharkinnan perustana olevaa aineistoa. Käytettävissä olevan aineiston perusteella ei voida arvioida, onko rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettujen sijoittamisedellytysten täytyminen selvitetty tältä osin riittävällä tavalla.

14. Liikennevaikutukset ja kuljetusturvallisuus

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä laitoksen liikennevaikutuksista eikä vaarallisten aineiden kuljetusten edellyttämistä liikennejärjestelyistä.

Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä TNT-tuotantolaitos, jonka toimintaan liittyy raaka-aineiden, kemikaalien, tuotteiden, jätteiden ja muiden materiaalien kuljetuksia. Hakemuksessa ei kuitenkaan esitetä riittäviä tietoja kuljetusmääristä, liikenteen jakautumisesta, kuljetusreiteistä eikä siitä, miten kuljetukset vaikuttavat tieverkkoon ja liikenneturvallisuuteen. Erityisesti jää epäselväksi, kuinka paljon alueelle kuljetetaan vaarallisia kemikaaleja ja kuinka paljon valmiita tuotteita, jätteitä ja sivuvirtoja kuljetetaan alueelta pois.

Arviointia vaikeuttaa lisäksi se, että osa kuljetuksista ja tuotantomääriä koskevista tiedoista on salattu. Tämän vuoksi käytettävissä olevan aineiston perusteella ei ole mahdollista arvioida, vastaavatko esitetyt liikennevaikutukset hankkeen todellista mittakaavaa.

Hakemuksen liikennettä koskeva aineisto rajoittuu käytännössä liittymälupaan. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnosta (VARELY/3800/2025) ilmenee, että uusi liittymä tulee suunnitella kanavoituna liittymänä ja että liittymän lopullinen sijainti sekä toteutus tarkentuvat vasta rakennussuunnitteluvaiheessa. Liittymälupapäätöksessä todetaan lisäksi, että päätös koskee ainoastaan liittymistä maantiehen, liittymän sijainti tarkentuu rakennussuunnitteluvaiheessa ja mahdollisista liikenneturvallisuutta parantavista rakenteista tulee sopia erikseen ELY-keskuksen kanssa. Näin ollen liikennejärjestelyjen lopullinen toteutus ei ole vielä ratkaistu, eikä liittymälupa osoita, että hankkeen liikennevaikutukset tai liikenneturvallisuus olisi arvioitu sijoittamislupaharkinnan edellyttämällä tavalla.

Hankkeen aikaisempaan liittymämenettelyyn liittyneessä liikennetarkastelussa todetaan, että liikennemäärien kasvaessa liittymässä kasvaa tarve kanavoinnille ja ennuste liikennemäärillä tarvitaan tulppaliittymä. Samalla Parkanontien nopeusrajoitus suunnittelualueen kohdalla on 100 km/h ja liikennemäärä noin 4 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Nämä tiedot osoittavat, ettei kyse ole vähäliikenteisestä tieympäristöstä.

Vaikka kyseiset tiedot ovat olleet esillä hankkeen aikaisemmassa liittymämenettelyssä, niitä vastaavia liikenneturvallisuutta, liikennevaikutuksia tai vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevia arvioita ei ole esitetty nyt käsiteltävän sijoittamislupahakemuksen yhteydessä. Näin ollen jää epäselväksi, miten hankkeen liikennejärjestelyjen turvallisuutta ja toimivuutta on arvioitu sijoittamislupaharkintaa varten.

Liittymätarkastelun perusteella myös rakentamisaikainen liikenne voi ajoittain olla tuotantovaihetta vilkkaampaa. Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida rakentamisaikaisen raskaan liikenteen vaikutuksia tieverkkoon eikä liikenneturvallisuuteen.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida, miten mahdolliset kemikaali-, palo- tai räjähdysonnettomuudet vaikuttaisivat liikennejärjestelyihin, pelastustoiminnan edellytyksiin tai alueen saavutettavuuteen.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole osoitettu riittävällä tavalla, että liikennejärjestelyt, liittymäratkaisut ja vaarallisten aineiden kuljetukset voidaan toteuttaa turvallisesti hankkeen laajuus huomioon ottaen. Tämän vuoksi sijoituspaikan soveltuvuutta ei voida liikennevaikutusten osalta pitää riittävästi selvitetynä.

15. Vaikutukset eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin

Hakemuksessa esitetyt luontoselvitykset keskittyvät pääosin kasvillisuuteen ja luontotyypeihin, eikä eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia ole arvioitu kattavasti. Poosjärven Natura-alueella on merkittäviä linnustollisia arvoja, ja hankealueen ympäristö muodostaa laajan metsäisen kokonaisuuden, jolla on merkitystä myös muun eläimistön elinympäristönä ja kulkuyhteytenä.

Hankealueen ympäristössä on tehty liito-oravahavaintoja, ja myös Laji.fi-tietokannassa on tiedossa lajin esiintymiä lähialueilta. Lisäksi hanketta varten laaditussa luontoselvityksessä on tunnistettu liito-oravalle soveltuvia kolopuita. Tästä huolimatta hakemuksessa ei ole arvioitu riittävästi hankkeen vaikutuksia liito-oravan mahdollisiin elinympäristöihin, kulkuyhteyksiin tai laajempiin ekologisiin yhteyksiin.

Hakemuksessa ei myöskään arvioida, miten laitoksen toiminta, melu, värinä, valaistus, kuljetukset, aidattu teollisuusalue tai mahdolliset onnettomuustilanteet vaikuttavat eläimistöön tai alueen ekologiseen verkostoon. Erityisesti jää arvioimatta, voiko hanke heikentää eläinten nykyisiä kulkureittejä tai pirstoa laajoja metsäalueita yhdistäviä ekologisia yhteyksiä.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että laajat maanrakennustyöt, metsänraivaukset ja alueen muuttuminen teollisuusalueeksi voivat vaikuttaa hirvieläinten, petoeläinten ja muun suurikokoisen nisäkäslajiston liikkumiseen. Noormarkun alueella on viime vuosina tehty useita susihavaintoja, ja asiasta on uutisoitu myös mediassa (Susihavainnot huolestuttavat Noormarkussa, 2026). Hakemuksessa ei kuitenkaan arvioida, voivatko hankkeen aiheuttamat maankäytön muutokset muuttaa eläinten käyttäytymistä, siirtää niiden kulkureittejä tai lisätä niiden liikkumista asutuksen läheisyydessä.

Myöskään vaikutuksia Poosjärven Natura-alueen suojeluperusteisiin tai alueen ekologiseen toimivuuteen ei ole arvioitu riittävällä tavalla. Kun otetaan huomioon Natura-alueen läheisyys,

alueen tunnetut luontoarvot, liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt sekä laajat yhtenäiset metsäalueet, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia ei voida pitää riittävästi selvitettyinä.

Muistuttajien näkemyksen mukaan eläimistöön, ekologiin yhteyksiin ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin puutteellisuus estää hankkeen vaikutusten kokonaisarvioinnin luonnon kannalta herkkien alueiden näkökulmasta. Tämän vuoksi sijoituspaikan soveltuvuutta ei voida tältä osin pitää riittävästi selvitettyinä.

16. Pelastustoimen valmiudet ja turvallisuusvaikutusten arvioinnin puutteet

Muistuttajat kiinnittävät huomiota siihen, että käytettävissä oleva pelastusviranomaisen lausunto on annettu hankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa ja perustuu alustavaan aineistoon. Lausunnossa todetaan useissa kohdin, ettei pelastustoiminnan yksityiskohtaisia edellytyksiä, paloturvallisuutta, onnettomuusriskejä tai suojaetäisyyksien riittävyttä voida vielä arvioida käytettävissä olevan aineiston perusteella. Pelastusviranomaisen on lisäksi edellyttänyt tarkennettujen suunnitelmien esittämistä myöhemmässä suunnitteluvaiheessa ennen lopullisten arvioiden tekemistä.

Muistuttajien näkemyksen mukaan käytettävissä oleva lausunto ei siten osoita, että pelastustoimen valmiudet, sammutusvesihuolto, suojaetäisyydet tai pelastustoiminnan edellytykset olisi lopullisesti arvioitu. Päinvastoin lausunnosta ilmenee, että useat sijoituspaikan soveltuvuuden kannalta keskeiset kysymykset on jätetty myöhemmin laadittavien suunnitelmien varaan.

Hakemuksessa ei myöskään esitetä tarkempaa selvitystä siitä, mihin arvio pelastuslaitoksen toimintavalmiuden riittävydestä perustuu tai miten laitoksen mahdolliset vaikutukset pelastuslaitoksen resursseihin, henkilöstöön, kalustoon, koulutustarpeisiin, sammutusvesihuoltoon ja muuhun varautumiseen on arvioitu. TNT-tuotantolaitos edellyttää erityisiä sammutusjärjestelyjä, räjähdysvaarallisten tilojen tuntemusta sekä kemikaali- ja räjähdysonnettomuuksien hallintaa, mutta hakemuksessa ei esitetä tarkempaa arviota siitä, ovatko nämä edellytykset käytännössä toteutettavissa käytettävissä olevilla resursseilla.

Muistuttajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että julkisuudessa (Kares 2026) esitettyjen tietojen perusteella hankkeen toteuttaminen edellyttäisi oleumin (savuavan rikkihapon) (Työterveyslaitos 2025) käyttöä TNT-tuotannossa. Mikäli hankkeessa varastoidaan tai käsitellään oleumia, pelastustoimen on varauduttava olennaisesti erilaisiin kemikaalionnettomuuksiin kuin pelkästään TNT:n valmistukseen ja räjähdysvaaroihin liittyviin onnettomuuksiin. Oleum on erittäin syövyttävä kemikaali, joka voi vuoto- tai onnettomuustilanteessa muodostaa rikkihapposumua tai syövyttäviä happopäästöjä, joiden vaikutukset voivat sääolosuhteista riippuen ulottua varsinaisen tuotantoalueen ulkopuolelle.

Hakemusaineistosta ei kuitenkaan ilmene, onko oleumin käyttöön liittyviä onnettomuusskenaarioita arvioitu, onko niiden mahdollisia vaikutusalueita mallinnettu tai onko lähialueen väestön suojaamistarvetta tarkasteltu. Asiakirjoista ei myöskään ilmene, onko pelastuslaitoksen valmiuksia, kalustoa, koulutustarpeita ja muita resursseja arvioitu suhteessa mahdollisiin oleumiin liittyviin kemikaalionnettomuuksiin. Tämän vuoksi jää epäselväksi, onko hankkeen turvallisuusvaikutuksia ja pelastustoimen edellytyksiä arvioitu kaikkien laitoksen toimintaan liittyvien keskeisten vaaratekijöiden osalta.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei myöskään esitetä riittäviä tietoja suuronnettomuusvaarallisen toiminnan mahdollisista vaikutusalueista eikä niiden merkityksestä sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnille. Julkisesta aineistosta ei ilmene, millä perusteilla suojaetäisyydet, vaikutusalueet tai onnettomuustilanteiden seuraukset on arvioitu, eikä asianosaisten ole mahdollista arvioida, miten mahdolliset kemikaali-, palo- tai räjähdysonnettomuudet voisivat vaikuttaa ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, Poosjärveen tai muihin herkkiin kohteisiin.

Julkisesta hakemusaineistosta ei ilmene sellaisia seurauslaskelmia, vaikutusalueita tai riskimallinnuksia, joiden perusteella kemikaaliturvallisuuslain 17 ja 18 §:ssä säädettyjen sijoituspaikkavaatimusten täyttymistä voitaisiin arvioida. Myöskään kemikaali-, palo- tai räjähdysonnettomuuksien mahdollisia vaikutuksia ympäröivään asutukseen, vesistöihin, Natura-alueeseen tai muihin herkkiin kohteisiin ei ole tarkasteltu sillä yksityiskohtaisuudella, joka mahdollistaisi turvallisuusvaikutusten ja riskienhallinnan kokonaisarvioinnin.

Rakentamislain 46 b § mukainen sijoittamisharkinta edellyttää, että sijoituspaikan soveltuvuutta voidaan arvioida myös turvallisuusvaikutusten näkökulmasta. Muistuttajien näkemyksen mukaan käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista tällaista arviointia. Pelastustoimen valmiuksia, turvallisuusvaikutuksia ja riskienhallinnan riittävyyttä koskeva arviointi jää olennaisilta osin keskeneräiseksi, minkä vuoksi sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida tältäkin osin pitää osoitettuna.

Koska käytettävissä oleva pelastusviranomaisen lausunto on laadittu hankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa eikä hakemusaineistosta ilmene oleumin käyttöön liittyviä turvallisuusselvityksiä, jää epäselväksi, onko tällaisia kemikaalionnettomuuksia arvioitu osana pelastustoimen valmiuksien tarkastelua.

17. Hankkeen kokonaisvaikutusten arvioinnin puuttuminen

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksen keskeinen puute ei ole yksittäisten selvitysten vajavaisuus, vaan se, ettei hankkeen vaikutuksia ole arvioitu kokonaisuutena.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hankkeen riskiprofiilia ei voida arvioida yksinomaan TNT-tuotannon tai räjähdysvaarojen perusteella. Vaarallisia kemikaaleja käsittelevän suuronnettomuusvaarallisen tuotantolaitoksen vaikutukset muodostuvat laitoksella käytettävien, varastoitavien ja kuljetettavien kemikaalien kokonaisuudesta sekä niiden mahdollisista yhteisvaikutuksista. Julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan hankkeen toteuttaminen edellyttäisi myös oleumin (savuavan rikkihapon) käyttöä TNT-tuotannossa. Mikäli tuotantoprosessissa käytetään oleumia, typpihappoa, rikkihappoa tai muita vaarallisia kemikaaleja, sijoittamislupaharkinnan tulisi perustua näiden muodostaman kokonaisuuden arviointiin eikä yksinomaan yksittäisten kemikaalien tai räjähdysvaarojen tarkasteluun.

Hakemusaineistosta ilmenee, että typpihappoon liittyviä vaikutuksia on arvioitu erillisen leviämiskartan avulla. Samanaikaisesti julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan hankkeeseen liittyisi myös oleumin käyttö TNT-tuotannossa. Hakemusaineistosta ei kuitenkaan ilmene, miten oleumin käyttöön liittyviä vaikutuksia ja riskejä on arvioitu tai onko niitä arvioitu vastaavalla tarkkuudella kuin typpihapon osalta. Tämä korostaa sitä, ettei käytettävissä olevasta aineistosta muodostu kokonaiskuvaa laitoksen kemikaaliriskeistä eikä niiden yhteisvaikutuksista.

Hakemusaineistosta ei muodostu kokonaiskuvaavaa laitoksella käsiteltävistä vaarallisista kemikaaleista, niiden määrästä, ympäristövaikutuksista, turvallisuusvaikutuksista eikä mahdollisista yhteisvaikutuksista. Tämän vuoksi hankkeen todellista riskiprofilia ei voida käytettävissä olevan aineiston perusteella arvioida luotettavasti.

Hakemuksessa vaikutuksia tarkastellaan pääosin erillisinä osa-alueina, kuten luonnonarvoina, vesitaloutena, liikenteenä, meluna, maisemana, kemikaaliturvallisuutena, jätehuoltona ja maankäyttövaikutuksina. Vaikutusten yhteisvaikutuksia sekä niiden muodostamaa kokonaisuutta ei kuitenkaan arvioida riittävällä tavalla.

Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos, jonka vaikutukset ulottuvat huomattavasti varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle. Vaikutukset kohdistuvat samanaikaisesti luonnonarvoihin, vesitalouteen, pinta- ja pohjavesiin, Natura-alueeseen, maisemaan, virkistyskäyttöön, ympäröivään asutukseen, kiinteistöihin, liikenteeseen, turvallisuuteen sekä alueen tulevaan maankäyttöön.

Hakemuksessa vaikutuksia arvioidaan kuitenkin pääosin toisistaan erillisinä kysymyksinä. Esimerkiksi vesitaloudellisia vaikutuksia ei tarkastella yhdessä luonnonarvoihin, Natura-alueeseen, hulevesiin, sammutusvesiin tai mahdollisiin kemikaalipäästöihin liittyvien riskien kanssa. Vastaavasti maisemavaikutuksia arvioidaan erillään laitoksen teollisesta mittakaavasta, korkeista rakenteista, höyrypäästöistä, valaistuksesta ja turvallisuusjärjestelyistä. Myös vaikutukset ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, virkistyskäyttöön ja alueen tulevaan kehitykseen jäävät ilman kokonaisarviointia.

Muistuttajien näkemyksen mukaan juuri yhteisvaikutusten arviointi olisi tässä hankkeessa erityisen tärkeää. Yksittäinen vaikutus saattaa erillisenä tarkasteltuna vaikuttaa vähäiseltä, mutta useiden samanaikaisten vaikutusten yhteisvaikutus voi muodostua merkittäväksi sekä ympäristön että alueen asukkaiden näkökulmasta.

Kokonaisarvioinnin puutetta korostaa se, että hakemuksessa viitataan useissa kohdissa myöhempiin lupa- ja viranomaismenettelyihin. Sijoittamislupavaiheessa on kuitenkin arvioitava, soveltuuko suunniteltu alue tällaisen toiminnan sijoituspaikaksi. Tätä arviointia ei voida siirtää myöhempien menettelyjen varaan.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole esittänyt sellaista kokonaisarviointia, jonka perusteella hankkeen yhteisvaikutukset voitaisiin luotettavasti arvioida. Kun otetaan huomioon hankkeen suuronnettomuusluonne, luonnonarvoihin kohdistuvat vaikutukset, vesitaloudelliset muutokset, ympäröivä asutus, virkistyskäyttö sekä hankkeen pitkäaikaiset vaikutukset alueen maankäyttöön, ei rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä voida käytettävissä olevan aineiston perusteella pitää riittävästi osoitettuna.

18. Johtopäätökset

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakija ei ole esittänyt sellaista selvitysaineistoa, jonka perusteella rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä voitaisiin luotettavasti arvioida.

Hakemuksessa jäävät puutteellisesti arvioiduiksi erityisesti hankkeen vaikutukset luonnonarvoihin, Natura-alueeseen, vesitalouteen, hulevesiin, pohja- ja orsivesiolosuhteisiin, ympäröivään maankäyttöön, virkistyskäyttöön, maisemaan, liikenteeseen, pelastustoimen edellytyksiin sekä suuronnettomuusvaaralliseen toimintaan liittyviin turvallisuusvaikutuksiin. Puutteellisesti arvioiduiksi jäävät myös mahdolliset hajuhaitat sekä hankkeen vaikutukset ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, kehittämismahdollisuuksiin, markkina-arvoon ja luovutettavuuteen. Lisäksi laitoksen tuotantoprosessissa käytettävien vaarallisten kemikaalien kokonaisuutta ja niihin liittyviä ympäristö- ja turvallisuusvaikutuksia ei ole esitetty sellaisella tarkkuudella, että niiden merkitystä sijoittamislupaharkinnassa voitaisiin arvioida luotettavasti.

Myös hankkeen todellista tuotantomittakaavaa, kemikaalimääriä sekä jäte- ja sivuvirtoja koskevien tietojen laaja salassapito vaikeuttaa vaikutusten arviointia. Muistuttajat kiinnittävät huomiota erityisesti siihen, että julkisuudessa esitettyjen tietojen perusteella hankkeen toteuttaminen edellyttää oleumin käyttöä, mutta hakemusaineistosta ei ilmene, miten tämän kemikaalin käyttöön liittyviä vaikutuksia ja riskejä on arvioitu osana hankkeen kokonaisvaikutuksia.

Muistuttajat kiinnittävät erityistä huomiota siihen, että hankkeesta ei ole laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä eikä Natura-arviointia. Tällaisessa tilanteessa sijoittamislupaharkinnan käytettävissä olevan selvitysaineiston tulisi mahdollistaa hankkeen vaikutusten luotettava kokonaisarviointi. Muistuttajien näkemyksen mukaan näin ei ole.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on hanketta koskevassa päätöksessään YVA-menettelyn soveltamatta jättämisestä korostanut, ettei YVA-menettelyn puuttuminen poista hankkeesta vastaavan velvollisuutta selvittää hankkeen ympäristövaikutuksia riittävällä tavalla muissa hankkeen toteuttamiseksi tarvittavissa menettelyissä. ELY-keskus on lisäksi todennut hankkeen olevan teollisessa mittakaavassa toteutettava räjähdysainetuotantohanke, josta todennäköisesti aiheutuu erilaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemusaineisto ei osoita, että nämä vaikutukset olisi sijoittamislupaharkinnan edellyttämällä tavalla selvitetty ja arvioitu.

Hakemuksessa esitetyt selvitykset tarkastelevat vaikutuksia pääosin erillisinä osa-alueina, mutta hankkeen ympäristö-, turvallisuus-, vesitalous- ja maankäyttövaikutusten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos, jonka vaikutukset ulottuvat huomattavasti varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle. Hakemusaineistosta ei muodostu kokonaiskuvaa laitoksella käytettävistä vaarallisista kemikaaleista eikä niiden yhteisvaikutuksista. Julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan hankkeeseen liittyy myös oleumin käyttö TNT-tuotannossa, mutta hakemusaineistosta ei ilmene, miten tämän kemikaalin vaikutuksia on arvioitu osana sijoituspaikan soveltuvuutta koskevaa tarkastelua.

Edellä esitetyillä perusteilla muistuttajat katsovat, ettei hakija ole osoittanut rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä. Hakemusta ei voida ratkaista nykyisen selvitysaineiston perusteella, vaan sitä on täydennettävä ennen asian ratkaisemista.

19. Vaatimukset

Muistuttajat vaativat, että sijoittamislupahakemus hylätään.

Hakija ei ole osoittanut rakentamislain 46 b §ä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä eikä esittänyt sellaista selvitysaineistoa, jonka perusteella hankkeen vaikutuksia voitaisiin arvioida luotettavasti ja kokonaisvaltaisesti. Hakemuksessa jäävät olennaisilta osin selvittämättä tai puutteellisesti arvioiduiksi muun muassa hankkeen vaikutukset luonnonarvoihin, Natura-alueeseen, vesitalouteen, hulevesiin, vesistöihin, ympäröivään asutukseen, virkistyskäyttöön, eläimistöön, ekologisiin yhteyksiin, kiinteistöihin, pelastustoimen toimintaedellytyksiin sekä alueen nykyiseen ja tulevaan maankäyttöön. Puutteellisesti arvioiduiksi jäävät myös mahdolliset hajuhaitat sekä vaikutukset kiinteistöjen käyttöön, kehittämismahdollisuuksiin, markkina-arvoon ja luovutettavuuteen.

Muistuttajat katsovat myös, että hankkeen todellinen tuotantomittakaava, laitoksella käsiteltävien vaarallisten kemikaalien kokonaisuus, kemikaalimäärät, jäte- ja sivuvirrat sekä niihin liittyvät ympäristö- ja turvallisuusvaikutukset jäävät osittain epäselviksi. Julkisuudessa esitettyjen tietojen perusteella hankkeen toteuttaminen edellyttää myös sellaisia tuotantoprosessin kannalta keskeisiä kemikaaleja, joiden käyttöä, määriä, varastointia, kuljetuksia ja vaikutuksia ei hakemusaineiston perusteella voida arvioida asianmukaisesti. Näin ollen käytettävissä olevasta aineistosta ei muodostu luotettavaa kokonaiskuvaa hankkeen todellisista vaikutuksista eikä riskiprofiilista.

Mikäli hakemusta ei hylätä, muistuttajat vaativat toissijaisesti, että asian ratkaisemista lykätään ja hakija veloitetaan täydentämään hakemusta siten, että käytettävissä oleva aineisto mahdollistaa rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettujen sijoittamisedellytysten luotettavan arvioinnin.

1. Luonto- ja Natura-vaikutukset, mukaan lukien Natura-alue, muut luontoarvot, eläimistö, ekologiset yhteydet sekä virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutukset.
2. Vesitalousvaikutukset, mukaan lukien valuma-alueet, pinta- ja pohjavedet, hulevedet, sammutusvedet, poikkeustilanteet sekä vaikutukset vesiluontotyyppeihin ja alapuolisiin vesistöihin.
3. Kemikaaleihin, jätteisiin, sivuvirtoihin ja kontaminoituneisiin materiaaleihin liittyvät vaikutukset, mukaan lukien laitoksella käytettävien vaarallisten kemikaalien määrät, käyttötarkoitukset, varastointi, kuljetukset, mahdolliset vuoto- ja onnettomuustilanteet, sammutusvesien hallinta sekä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusvaikutukset. Selvitysten tulee mahdollistaa laitoksen kemikaaliriskien kokonaisarviointi eikä tarkastelun tule rajoittua yksinomaan TNT-tuotantoon tai räjähdysvaaroihin.
4. Liikenne-, kuljetus-, melu-, värinä- ja ilmanlaatu- ja hajuvaikutukset, mukaan lukien vaarallisten aineiden kuljetukset, liikenneturvallisuus, päästöt sekä vaikutukset asutukseen, Natura-alueeseen ja ympäristöön.
5. Vaikutukset maankäyttöön, kiinteistöihin ja alueen tulevaan kehitykseen, mukaan lukien suoja- ja konsultointivyöhykkeen vaikutukset.
6. Pelastustoimen edellytykset, turvallisuusvaikutukset sekä suuronnettomuusriskien arviointi.
7. Hankkeen todellisen tuotantomittakaavan sekä kaikkien vaikutusten yhteisvaikutuksia koskevan kokonaisarvioinnin esittäminen.

Muistuttajat katsovat, ettei rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettua sijoituspaikan soveltuvuutta voida arvioida luotettavasti ennen kuin edellä mainitut selvityspuutteet on korjattu.

Edellä esitetyillä perusteilla muistuttajat katsovat, ettei sijoittamislupaa voida myöntää hakemuksen nykyisen selvitysaineiston perusteella.

Noormarkussa 11.6.2026

Viittaukset

- Gaia Consulting Oy. 2024. "Kilpilahden suuronnettomuuksien huomioiminen maankäytön suunnittelussa –selvityksen päivitys 2024."
https://www.porvoo.fi/app/uploads/2024/02/Julkinen-raportti-yleisotilaisuuteen-lopullinen-saavutettava.pdf?fbclid=IwY2xjawSTpalleHRuA2FibQIxMABicmlkETBZU0FzdFFzcUF1WWUwZm9Nc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODlwMDg5MgABHo6i1EsdqnVFJk_c2r_ru5gYFGfiHzsrr8NKCz0EzaCX.
- Hyttinen, Tuomo. 2025. "Suomeen jätti-investointi – Poriin iso TNT-tehdas." *Kauppalehti*, 1 31, 2025.
<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/344ec5f6-c95a-4289-aecd-01c4ef2bad31>.
- Kares, Ada. 2026. "Boliden elvyttää oleumin valmistuksen Harjavallassa vuosikymmenten jälkeen: syy löytyy Porista." *Satakunnan Kansa*, 6 5, 2026.
<https://www.satakunnankansa.fi/satakunta/art-2000012058443.html>.
- Pietarila, Päivikki. 2026. "Kauppalehti." *Kauppalehti*, 5 6, 2026.
<https://www.tekniikkatalous.fi/uutiset/a/7cf8f17c-7f2c-4647-9810-49025269c661>.
- Työterveyslaitos. 2025. "OVA-ohjeet / Oleum." Oleum. <https://ova.ttl.fi/oleum>.
- Uvilan Seutu - Uutislutsi. 2026. "Susihavainnot huolestuttavat Noormarkussa." *Uvilan Seutu - Uutislutsi*, (1).
<https://www.ulvilanseutu.fi/noormarkku/susihavainnot-huolestuttavat-noormarkussa-6.246.180013.0cfd3585e2>.
- Varsinais-suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2013. "Maisemaselvitys, tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi."
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93417/ELY%20Opas_9%201.pdf?fbclid=IwY2xjawSSe6dleHRuA2FibQIxMABicmlkETBlcTRVUmMwTVc0cEVNS3Jkc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODlwMDg5MgABHuDclhLqFHvF6fNIT7mNZOgH3n0QicypmgQc0ona3W7d7xFONGOpGUGdDRVi_aem_DX7G6d-5FQpcOeA.

Muistutuksessa viitatus asiakirjat ovat osa sijoittamislupahakemuksen liitteitä.

Viitattujen asiakirjojen luettelo:

 11. Rakennettavuus selvitys (S) peitetty_osa

 19. Selvitys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta

 21. Palotarkastajan lausunto 25.4.2025

 28. ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen lausunto 28.5.2025

 63. Maanvuokrasopimus 1 kpl (S) peitetty

 Liite 2 Redaktoitu ELY-keskuksen päätös (VARELY_1018_2025)

 Liite 09 Forciti_luontoseelvitys_110925_luonnos_AFRY_saatteineen_ei henkilötietoja_liito_orava

 Puolustusministeriön hankintapäätös TNT räjähdysainehankinta-1

 Suunnittelusopimuksen liite 5, Alustava suunnitelmapaketti-1

 Suunnittelusopimuksen liite 7, Vt23 liittymätarkastelu

Tämä aiheuttaa kiinteistölle pitkäaikaista epävarmuutta ja voi vaikuttaa sekä asumisviihtyvyyteen että kiinteistön käyttö- ja luovutusmahdollisuuksiin.

Korostan, että kyse ei ole pelkästä subjektiivisesta huolesta, vaan kiinteistöön kohdistuvasta konkreettisesta vaikutuksesta: vaikutusalueen merkitseminen viranomaisasiakirjoihin voi yksinään heikentää kiinteistön vakuusarvoa, myytävyyttä ja kehittämiskelpoisuutta.

5. Vastuun kohdistaminen luvanhakijaan tai toiminnanharjoittajaan

Korvaus- ja lunastusvastuun tulee kohdistua ensisijaisesti luvanhakijaan/toiminnanharjoittajaan. Porin kaupunki toimii asiassa viranomaisena, eikä sitä tule rinnastaa luvanhaltijaan. Hakijan tulee osoittaa, millä oikeudellisella perusteella se hallitsee suoja-/varoalueiden edellyttämät alueet tai miten maanomistajalle korvataan alueiden käytön rajoittaminen.

6. Pyyntö käsittelyyn ja päätösehtoihin

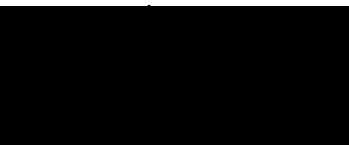
- Hakijan tulee yksilöidä kirjallisesti, miltä osin kiinteistö [REDACTED] jää K30-, K60- tai muun vaikutusalueen piiriin.
- Hakijan tulee toimittaa riippumaton arvio kiinteistölle aiheutuvasta arvон alenemisesta ja muusta taloudellisesta haitasta.
- Sijoittelulupaa ei tule myöntää ennen kuin maanomistajan oikeudet, korvaukset ja tarvittaessa lunastus on ratkaistu sitovasti.
- Mikäli lupa myönnetään, päätökseen tulee ottaa ehto, jonka mukaan toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin korvaus-, hallinta- tai lunastusjärjestely on toteutettu.
- Koska osa hakemusasiakirjoista on salassa pidettäviä eikä niitä ole voitu arvioida täysimääräisesti, varaan oikeuden täydentää muistutusta, mikäli asiakirjoja annetaan myöhemmin nähtäväksi tai hankkeen vaikutuksista ilmenee uutta tietoa.

7. Liitteet ja karttamerkinnt

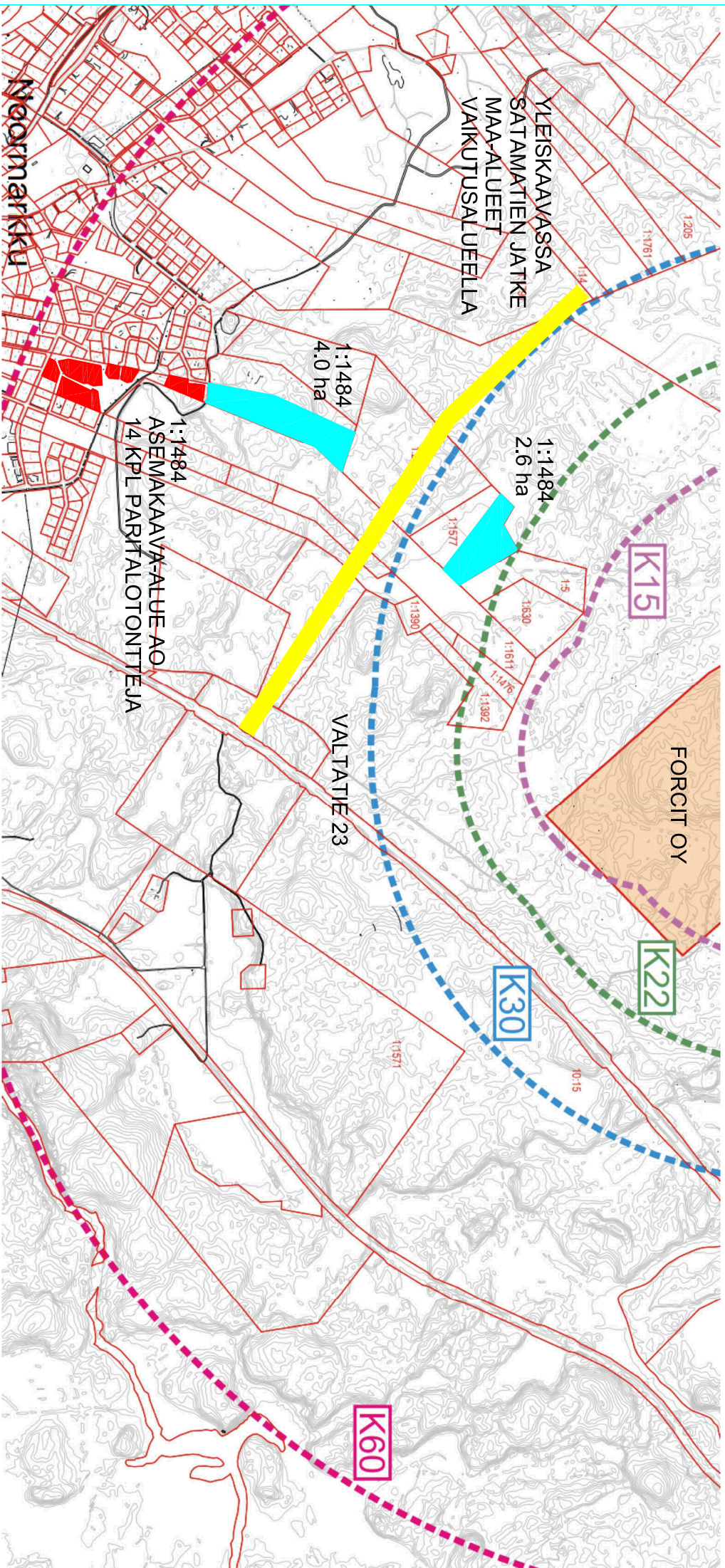
Liitteenä on Porin kaupungin julkisesta aineistosta otettuun karttapohjaan tehty karttaote. Karttaan on merkitty käyttäjän toimittaman luonnoksen perusteella muun muassa Satamatien jatke, Valtatie 23, K30-vyöhykkeelle sijoittuvia metsäalueita sekä K60-vyöhykkeen vaikutuspiirissä oleva asemakaava-alueen AO-tonttialue. Merkinnt ovat suuntaa-antavia ja ne tulee tarkistaa viranomaisen/hakijan mittakaavallisesta aineistosta.

Liite 1: Karttaote ja merkinnt.

Pori 30.5.2026

Kiinteistön [REDACTED] omistaja / asianosainen

MUISTUTUS

Asia: Lausuma maanpuolustukselle tärkeän TNT-tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Asianumero 2026-3919

Lupaviranomainen: Porin kaupunki, kirjaamo@pori.fi

Hakija: Oy Forcit Ab

Muistuttajat:

Noormarkku. Kiinteistötunnus

MUISTUTUS OY FORCIT AB:N TNT-TUOTANTOLAITOKSEN SIIJOITTAMISLUPAHAKEMUKSESTA

1. Yleistä

Kyseessä on vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevä suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos, jonka vaikutukset ulottuvat huomattavasti varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle.

Rakentamislain 46 b §:n mukaisessa sijoittamislupaharkinnassa ratkaistavana ei ole hankkeen puolustuspoliittinen merkitys tai myöhempien lupamenettelyjen sisältö, vaan se, soveltuuko suunniteltu sijaintipaikka kyseiselle toiminnalle.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty sellaista selvitysaineistoa, jonka perusteella rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täytyminen voitaisiin luotettavasti todeta.

2. Vaikutukset elinympäristöön, virkistyskäyttöön ja alueen tulevaan kehitykseen

Rakentamislain 46 b §:n 1 kohdan mukaan rakentaminen ei saa aiheuttaa elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen.

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee vakituista asutusta, vapaa-ajan asutusta, virkistysalueita sekä luonnon kannalta arvokkaita kohteita. Erityisen merkityksellistä on, että Noormarkun taajaman ja Poosjärven välinen etäisyys on vain n. kolme kilometriä. Alue muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, jossa luonnon, virkistyskäytön, asumisen ja tulevan maankäytön intressit limittyvät toisiinsa.

Hakemuksessa vaikutuksia tarkastellaan pääosin nykytilanteen näkökulmasta. Sen sijaan vaikutuksia alueen tulevaan kehitykseen, virkistyskäyttöön, ympäristön koettuun turvallisuuteen, kiinteistöjen käyttömahdollisuuksiin ja elinympäristön laatuun ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

3. Vaikutukset maanomistajiin ja ympäröivään maankäyttöön

Rakentamislain 46 b §:n mukaan rakentaminen ei saa aiheuttaa elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä (1 kohta), maanomistajille tai muille oikeudenhaltijoille kohtuutonta haittaa (2 kohta), eikä se saa vaikeuttaa vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista tai käyttöä (9 kohta).

Hakemuksesta ilmenee, että hankkeeseen liittyy suoja-alueita, konsultointivyöhykkeitä sekä muita turvallisuusjärjestelyjä, joiden vaikutukset ulottuvat varsinaisen tehdasalueen ulkopuolelle. Näillä voi olla vaikutuksia ympäröivien kiinteistöjen käyttöön, rakentamismahdollisuuksiin, virkistyskäyttöön sekä alueen tulevaan kehittämiseen.

Erytisen merkityksellistä on, että hankealueen läheisyydessä sijaitsee vakituista asutusta, vapaa-ajan asutusta, virkistysalueita sekä alueita, joiden tulevaa maankäyttöä ei ole vielä ratkaistu. Noormarkun taajaman ja Poosjärven välinen etäisyys on alle kolme kilometriä, minkä vuoksi hankkeen vaikutuksia ei voida tarkastella ainoastaan tehdasalueen välittömässä läheisyydessä.

Hakemuksessa ei ole arvioitu riittävästi sitä, miten suoja-alueet, konsultointivyöhykkeet ja suuronnettomuusvaarallisen laitoksen läheisyys vaikuttavat kiinteistöjen käyttöön, tulevaan rakentamiseen, maanomistajien oikeuksiin tai alueen kehittämismahdollisuuksiin. Tämän vuoksi jää osoittamatta, että rakentamislain 46 b §:n 1, 2 ja 9 kohdissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

4. Tuotannon edellyttämät varoalueet ja sijoituspaikan soveltuvuus

Rakentamislain 46 b §:n 3 kohdan mukaan rakennuspaikan tulee sijainniltaan mahdollistaa myös tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet.

Kyseessä on suuronnettomuusvaarallinen TNT-tuotantolaitos, jonka toimintaan liittyy vaarallisten kemikaalien käsittelyä, räjähteiden valmistusta sekä merkittäviä turvallisuusvaatimuksia.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole esitetty sellaisia julkisia seurauslaskelmia, vaikutusalueita tai riskimallinnuksia, joiden perusteella voitaisiin arvioida, ovatko tuotannon edellyttämät varoalueet riittäviä suhteessa ympäröivään asutukseen, vapaa-

ajan asutukseen, virkistysalueisiin, Poosjärven Natura-alueeseen tai muihin herkkiin kohteisiin.

Tämän vuoksi jää osoittamatta, että sijoituspaikka täyttäisi rakentamislain 46 b §:n 3 kohdan vaatimukset.

5. Natura-alue, Poosjärvi ja luonnonarvot

Hankkeen vaikutuspiirissä sijaitsee Poosjärven Natura 2000 -alue sekä muita luonnon kannalta arvokkaita kohteita.

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen tuotantolaitoksen sijoittamisen tulee olla sopivaa siten, että laitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden edellyttämän varoalueen etäisyydelle muun muassa luonnon kannalta erityisen herkistä alueista ja virkistysalueista. Lisäksi 46 b §:n 5 kohdan mukaan suunnittelussa on otettava huomioon soveltuvuus ympäristöön ja maisemaan.

Hakemuksessa ei ole esitetty sellaisia selvityksiä, joiden perusteella voitaisiin arvioida, onko tuotantolaitoksen sijainti riittävän etäällä Poosjärven Natura 2000 -alueesta, muista luonnon kannalta herkistä kohteista ja virkistysalueista. Myöskään hankkeen soveltuvuutta maisemaan ja ympäristöön ei ole arvioitu riittävästi.

Näin ollen jää osoittamatta, että rakentamislain 46 b §:n 5 ja 11 kohdissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

6. Vesitalous, hulevedet ja ympäristöriskit

Rakentamislain 46 b §:n 7 kohdan mukaan vedensaanti, jätevedet ja hulevedet on voitava hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle.

Hakemuksessa esitetään laajoja ojitus-, kuivatus- ja vesienhallintajärjestelyjä, mutta niiden vaikutuksia alueen hydrologiaan, luonnontilaiseen lähteeseen, luonnontilaiseen noroon, pohja- ja orsivesiolosuhteisiin sekä alapuolisiin vesistöihin ei ole selvitetty riittävästi. Myöskään mahdollisten poikkeustilanteiden vaikutuksia vesistöihin ja hulevesijärjestelmiin ei ole arvioitu sillä tarkkuudella, jota suuronnettomuusvaarallisen laitoksen rakennuspaikan vesitalouden hallinta edellyttää.

Rakentamislain 46 b §:n 4 kohdan mukaan rakennuspaikan tulee olla sellainen, ettei tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa ole. Hakemuksessa kuvatut laajat ojitus-, kuivatus- ja maanrakennustyöt muuttavat merkittävästi alueen valumaolosuhteita ja hydrologiaa. Hakemuksessa ei kuitenkaan ole selvitetty, miten nämä muutokset vaikuttavat tulvarisktiin

alapuolisilla alueilla tai maaperän vakauteen ja sortumavaaraan rakennuspaikalla ja sen ympäristössä.

Rakentamislain 46 b §:n 1 kohdan mukaan rakentaminen ei saa aiheuttaa elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä. Hakemuksessa mainitut luonnontilainen lähde ja luonnontilainen noro ovat vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamia suojeltavia pienvesikohteita. Hakemuksessa ei ole riittävästi selvitetty, miten vesienhallintajärjestelyt vaikuttavat näihin kohteisiin ja alueen vesistöihin, minkä vuoksi elinympäristön laadun heikkenemistä ei voida arvioida.

Lisäksi 46 b §:n 2 kohdan mukaan rakentaminen ei saa aiheuttaa maanomistajille tai muille oikeudenhaltijoille kohtuutonta haittaa, eikä se 9 kohdan mukaan saa vaikeuttaa vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista tai käyttöä. Hakemuksessa esitetyt hydrologiset muutokset voivat ulottua tehdasalueen ulkopuolelle ja vaikuttaa naapurikiinteistöjen pohjavesiolosuhteisiin, kaivoveden saatavuuteen ja laatuun, maaperän kantavuuteen sekä perustamisolosuhteisiin. Näitä vaikutuksia ei ole hakemuksessa arvioitu.

Rakentamislain 46 b §:n 8 kohdan mukaan vedensaannin tai viemäroinnin järjestäminen ei saa aiheuttaa kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia. Vastaavasti 46 b §:n 10 kohdan mukaan sijoittamisen tulee olla sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen kannalta. Hakemuksessa ei ole selvitetty, edellyttävätkö laitoksen laajat vesienhallintajärjestelyt muutoksia kunnan vesihuoltoinfrastruktuuriin tai hulevesiverkkoon, ja aiheutuuko tästä erityisiä kustannuksia kunnalle.

Näin ollen jää osoittamatta, että rakentamislain 46 b §:n 1, 2, 4, 7, 8, 9 ja 10 kohdissa säädetyt edellytykset täyttyvät vesitalouden, hulevesien ja ympäristöriskien osalta.

7. Seveso III -direktiivin mukainen suuronnettomuusvaaran sijoitusharkinta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU (Seveso III -direktiivi) säätelee vaarallisia kemikaaleja käsittelevien tuotantolaitosten suuronnettomuusvaarojen torjuntaa. Direktiivin 13 artikla velvoittaa jäsenvaltioita varmistamaan, että maankäytön suunnittelupolitiikoissa ja -menettelyissä otetaan huomioon tarve pitää pitkällä aikavälillä yllä riittävä etäisyys suuronnettomuusvaarallisten tuotantolaitosten sekä asuinalueiden, yleisessä käytössä olevien rakennusten ja alueiden, virkistysalueiden sekä luonnon kannalta erityisen herkkien tai tärkeiden alueiden välillä.

Seveso III -direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uuden tuotantolaitoksen sijoittamista koskevassa päätöksenteossa on käytettävissä riittävät tiedot tuotantolaitokseen liittyvistä riskeistä, mukaan lukien seurauslaskelmat ja riskimallinnukset. Tämä edellyttää, että päätöksentekijöillä ja muistuttajilla on mahdollisuus arvioida, ovatko tuotantolaitoksen ja herkkien kohteiden väliset etäisyydet riittäviä suuronnettomuusskenaarioiden perusteella.

Suomessa Seveso III -direktiivin 13 artiklan vaatimukset on pantu täytäntöön kahdella sääntelytasolla. Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 17–19 §:t asettavat tuotantolaitoksen sijoittamiselle turvallisuusvaatimukset, joiden noudattamista valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Rakentamislain (751/2023) 46 b §:n 11 kohta puolestaan edellyttää, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaharkinnassa arvioidaan sijoittamisen sopivuutta suuronnettomuuksien ehkäisemisen ja niiden seurausten rajoittamisen kannalta.

TNT-tuotantolaitos on tyypillinen Seveso III -direktiivin mukainen ylemmän tason tuotantolaitos (upper-tier establishment), jonka toimintaan liittyvät suuronnettomuusskenaariot – räjähdykset, tulipalot ja kemikaalivuodot – voivat vaikuttaa huomattavasti tehdasalueen ulkopuolelle. Tämän vuoksi Seveso-direktiivin 13 artiklan mukainen sijoitusharkinta on erityisen kriittinen arvioitaessa, täyttääkö hakemuksessa esitetty sijoituspaikka rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan vaatimukset.

Muistuttajien näkemyksen mukaan hakemuksessa ei ole esitetty Seveso III -direktiivin 13 artiklan edellyttämällä tavalla sellaisia seurauslaskelmia, turvaetäisyyksiä, vaikutusalueita tai riskimallinnuksia, joiden perusteella sijoituspaikan soveltuvuutta voitaisiin arvioida suhteessa ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin, Poosjärven Natura 2000 -alueeseen ja muihin herkkiin kohteisiin. Hakemuksessa on toimitettu ainoastaan typpihapon leviämismallinnus sen sijaan kokonaan puuttuvat esim. tolueenin, oleumin leviämismallinnukset sekä tuotannon aikaisen TNT valuma ja leviämismallinnukset.

Ilman näitä tietoja sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä ei voida luotettavasti todeta.

8. Suuronnettomuusvaarat ja sijoituspaikan soveltuvuus

Rakentamislain 46 b §:n 11 kohdan mukaan suuronnettomuusvaarallisen tuotantolaitoksen sijoittamisen tulee olla sopivaa suuronnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamiseen liittyen siten, että tuotantolaitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden käsittelyn edellyttämän varoalueen etäisyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista

rakennuksista ja alueista, virkistysalueista sekä luonnon kannalta erityisen herkistä alueista.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole esitetty julkisesti sellaisia seurauslaskelmia, vaikutusalueita, turvaetäisyyksiä tai riskimallinnuksia, joiden perusteella 46 b §:n 11 kohdan mukaisten vaatimusten täyttymistä voitaisiin arvioida suhteessa ympäröivään asutukseen, virkistysalueisiin ja luonnon kannalta herkkiin kohteisiin.

Näin ollen ei voida luotettavasti arvioida, täyttääkö suunniteltu sijoituspaikka rakentamislain 46 b §:n 11 kohdassa suuronnettomuusvaarallisen toiminnan sijoittamiselle asetetut vaatimukset.

9. Vaaralliset jätteet ja vaikutukset elinympäristön laatuun

Hakemuksen perusteella toiminnassa syntyy erilaisia vaarallisia jätteitä, prosessijäämiä ja TNT:llä kontaminoituneita materiaaleja. Hakemuksessa viitataan myös tällaisten materiaalien polttamiseen avopolttona taivasalla.

Rakentamislain 46 b §:n 1 kohdan mukaan rakentaminen ei saa aiheuttaa elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen. Lisäksi 46 b §:n 7 kohdan mukaan jätevedet ja hulevedet on voitava hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle.

Hakemuksessa ei ole riittävästi selvitetty, miten vaarallisten jätteiden ja kontaminoituneiden materiaalien käsittely, mukaan lukien avopoltto, vaikuttaa elinympäristön laatuun ja vesitalouteen rakennuspaikan ympäristössä. Tämän vuoksi jää osoittamatta, että 46 b §:n 1 ja 7 kohdissa säädetty edellytykset tältä osin täyttyvät.

10. Vaatimus

Edellä esitetyillä perusteilla muistuttajat katsovat, ettei hakija ole osoittanut rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä.

Eryisesti 46 b §:n 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10 ja 11 kohdissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä jää olennaisia epävarmuuksia.

Tämän vuoksi muistuttajat vaativat, että Oy Forcit Ab:n sijoittamislupahakemus hylätään.